

Nørager. Oversigt

Kilder.¹

Trykt litteratur

Begtrup, G.: Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Danmark. Nørrejylland III. Kbh, 1812. (Begtrup)

Dansk biografisk leksikon. 3. udg. bd.6 1980 (her om biskopperne Herz og Hiort) (DBL)

Dansk Kulturhistorisk opslagsværk. Bind 1-2. Kbh., 1991.

Den danske kirkes historie. Under red. af Hal Koch og Bjørn Kornerup. (Kirkehistorie). Bind 4 (rytterhest s. 362-363, præstegård s.363). 1959.

Hansen, H.P.: Fisketiende (*Hardsyssels Aarbog 1923*, s.146-147). (Fisketiende)

Hjort-Nielsen, H.: Danske Prokuratorer med kongelig Bevilling 1666-1869. Kbh. 1935. (Prokuratorer)

Lunn, Christian: Haandbog over det danske Tiendevæsen. Kbh., 1839. (Lunn)

Præsteindberetninger til Ole Worm. Bind 1: Indberetninger fra Ålborg og Ribe Stifter 1625-42. Udg. af Landbohistorisk Selskab. Genoptryk, 1974. (Worm)

Schiørring, Jens: Jydsk Præstegaardsliv (i *Aarbog for dansk Kulturhistorie*. 1895, s. 156-174). (Schiørring)

Severinsen, P.: Kirkens Ejendoms-Historie. Kbh, 1920

Stampe, Henrik: Erklæringer, Breve og Forestillinger, Generalprokureur Embedet vedkommende fra 1753-1782. Bind 1-6. Udg. 1793-1807. (henvist til fra Hjort-Nielsen).

Wiberg, Sv. Personalhistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelige dansk Præstehistorie. 1870-79. Bind 1-4 (Wiberg).

OBS Desuden mine 3 andre artikler om forholdene I Vandborg Sogn fra 1787 til 1834:

Franarret sin arv. (Hardsyssels årbog 2005, s. 19-38)

Vandborg omkring 1800. (Hardsyssels årbog, 2007, s.115-134).

Ikke alle var som Jeppe på bjerget. (Hardsyssels årbog, 2009 s.33-46)

via nettet

Family search: www.familysearch.org. (Family)

Statens Arkiver. Dansk Data Arkiv: www.ddd.dda.dk. (DDD)

Statens Arkiver: www.arkivalieronline.dk (Arkivalieronline)

¹ ordet i parentes er den anvendte forkortelse i dokumentoversigten

Utrykte kilder:

Auktionsprotokoller m.v. for Skodborg-Vandfuld Herreder

Auktionsprotokoller. (går kun til 1851)

1804-1809 (dvs. 12.1.1804 til 23.12.1809 (B77B-250)

1809-1817 (dvs. 9.12.1809-24.9.1817, 604 foliosider) (B77B-251)

1817-1826 (dvs. 21.nov.1817- 7.1.1826, 478 foliosider) (B77B-252).

Brandforsikring (= Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger. Vandfuld Herred.):

Forsikringsprotokol. 1800-1858 (BrD 31-6)

Taksationsprotokol. 1800-1841 (BrD 31-18)

Taksationsprotokol. 1841-1872 (BrD 32-9).

Danske Kancelli. 1. Departement (RA)

Afskedigelsessagen mod pastor Nørager i 1820-21, journalnummer 192/1821 (RA 192/1821)

Fogedprotokoller for Skodborg-Vandfuld Herreder. 1819-1857. 5 bind. heraf set:
1819-1824 (B77B-169)

Fogeddokumenter til Skodborg-Vandfuld Herreder. 1 pk. (B77B-174)

Note: Indeholder årene: 1802-1818, 1829-1859, desuden diverse år.

dvs. meget 1802-1818, kun lidt fra årene 1829-1859, mest fra 1850'erne. "Diverse år" har jeg ikke fundet!

På årene 1813-1819 står der: "Udlægs og Arrest-Forretninger", og der er også politisager mellem sagerne.

Folketællingen 1787, 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860

Forligelseskommissions protokoller for Skodborg-Vandfuld Herreder. 1797-1858.

8 bd. (B8-1182-89) (s.57).

Løbenr. -	1184	1806, 16/9	1816, 17/12	(1 -)
-	1185	1817, 7/1	1819, 30/4	(1 -)
-	1186	1819, 3/5	1825, 23/8	(1 -)
-	1187	1825, 30/8	1837, 29/6	(1 -)

Ribe Bispearkiv: se bagerst i denne fortegnelse

Ringkøbing amtsarkiv (B8)

Dagjournaler

1806, d.4/7 - 1807, d.24/8. (B8-298)

1807, d.24/8 - 1808 d. 9/2 (B8-299)

1808, d. 9/2 - 1809 16/11 (B8-300)

1809, d. 16/11 - 1810 29/12 (B8-301)

1811, 1/1.- 1813 1/1 (B8-303)

1816, 13.2. – 1816, 14.12. (B8-304)

1816, 13.12 – 1819, 21.5 (B8-305)

1819, 25.5. – 1821, 1.6. (B8-206)

Skifteprotokoller fra Skodborg-Vandfuld Herreder.

1837-1846 (B77B-190)

1852-1855 (B77B-192)

Tingbog (Justitsprotokol) for Skodborg-Vandfuld Herreder. Ringkøbing Amt.

1802 – 1816 (dvs. 15.7.1802 – 1.8.1816) (B 77B-9).

eller i M 31 483 (fol.1 – 529? (knækket fra ca. 370, d.28.10.1808) fra 15.7.1802 til ?)
+ M 31 484 (fol.529b –fol.970, fra 4.6.1812 til 1.8.1816. Kaldes der Book 8

1816 – 1822_(dvs. 1.8.1816 til 15.5.1822).(B77B-10)

eller i M 31 485 (fol.1 – fol.170a, fra d.1.8.1816 – 6.5.1819) + M 31 486 (fol. 169b –
fol. 407b, til 15.5. 1822) Er derefter kopibog protokollen ud, dvs. til fol. 478b. Kaldes i
filmene Book 9

1822 - 1828 (dvs. 17.5.1822 - 6.8.1828) .(B77B-11).

1835-1844 (dvs. 29.12. 1835 - 19.6.1844) (b77B-13)

1844- 1850 (dvs. 3.7.1844 - okt. 1850) (B77B-14)

Skøde- og Pantebog for Skodborg-Vandfuld Herreder. Ringkøbing Amt. (B77B)

1809-1818 (12.1.1809 – 26.2.1818) (B 77B SP-5)

eller Rigsarkivet M 29569 (fol. 1-568, fortsættes) +M 29570 (fol. 567b – 604). kaldes
der Book 4

1827-1831 (dvs. 21.3.1827 - 11.5. 1831). (B77B-SP8)

1842 - 1845 (B77B-SP13)

1845 - 1847 (dvs. 30.7.1845 - 13.10. 1847) (B77B-SP14)

Ribe Bispearkiv (C4):

Bispens kopibøger

1803-1809 (C4-222)
1810-1814 (C4-223)
1814 -1816 (C4-224)
1817 - 1819 (C4-225)
1819 - 1821 (C4-226)

Kongelige reskripter. 1801-1823 (C4-261)

Kancellibreve.

1805 – 1806 (C4-274)
1807 - 1809 (C4-275)
1810 – 1812 (C4-276)
1813 – 1814 (C4-277)
1815 – 1816 (C4-278)
1817 – 1818 (C4-279)
1819 – 1820 (C4-280)
1821 (C4-281)

Rentekammeret m.fl. Breve 1806-1820 (C4-300).

Bispens journaler.

1802 - 1813 (C4-311)
1813 - 1818 (C4-312)
1819 - 1822 (C4-313)

Bispens journalsager ordnet efter provsti /Indkomne Breve (breve i pakker) (s.49)

Ringkøbing nordre amtsprovsti heri Vandfuld herred.
NB amtsprovstier blev i Jylland først oprettet efter 1812
1813-1819 (C4-345)
1820-1824 (C4-346)

Bispekontorets kopibøger

1805 - 1808 (C4-425)

Stiftsøvrighedens kopibøger.

1811 - 1814 (C4-429)
1815 - 1817 (C4-430)
1819 -1822 (C4-432)

Stiftsøvrighedens journaler

1804 - 1810 (C4-458)
1810 - 1814 (C4-459)
1814 - 1818 (C4-460)
1818 - 1822 (C4-461)

Stiftsøvrigheden. Journalsager (=Indkomne breve)

1814 (C4-486)
1815 (C4-487)
1816 (C4-488)
1820 (C4-493)
1821 (C4-494)

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger.

1805 - 1806 (C4-707)
1807 - 1810 (C4-708)
1811 - 1815 (C4-709)

Præsteindberetninger til biskop J. Bloch 1766-1769

(C4-775 vedr. Vandfuld Herred, her Ferring og Vandborg)

Visitatsprotokol for Ringkøbing amt 1809-1830 (C4-846)

Provsternes årlige visitatsberetninger. 1793-1840. 1 pk. (C4-852)

Ringkøbing nordre amtsprovsti. (C39 H)

Synsprotokol for kirker og præstegårde 1812-1824 (NB går til 1835) (C39H-1)

Journaliserede breve

1812 – 1814 (C39H-3)
1815 -- 1816 (C39H-6)
1817 – 1818 (C39H-7)
1819 – 1821 (C39H-8)

Ujournaliserede breve. 1813-1824 (C39H-10)

Præstearkiver. Vandborg-Ferring

Kirkebøger. C494 Vandborg sogn

Ferring sogn. Hovedministerialbog 1760-1808 (C494B)

Vandborg sogn. Hovedministerialbog 1710 - 1815 (C494 A-1)

Vandborg- Ferring sogne. Kontraministerialbog 1815 - 1824 (C494C-1)

- - - - - 1888 - 1891

(NB Ferring 1760-1808 mangler årene 1805 og 1806. Sluttes april 1808. Utydeligt skrevet og meget slidt.

Der er ingen kirkebog for Ferring fra 1808 til sognene bliver lagt sammen 1814.

Kirkebogen for Vandborg var også meget slidt inden 1814.)

Dato	Handling, Kilde ²	Emne
1638, 11. nov.	Ferring sogn (Worm)	Sognepræst Jens Nielsen indberetter: Ferring grænser op til Vesterhavet, er det ringeste sogn i herredet, en part af præstegårdens ejendom og deromkringliggendes ejendom er føjet i havet, og det bliver værre år for år. Der er et stort bjerg, Bovbjerg og 2 store høje. Præstegården ligger vest for kirken. Øst for kirken ligger en "liden ringe hergaard, kaldis Damsgaard". Desuden er der andre gårde, halvgårde, boel og gadehuse, som er ickon ringe". De ligger rundt om kirken. Højest en snes i alt har heste og vogn. Videre er det ikke bevendt at skrive om dette ringe sogn.
1726	fødsel (faderen) (Prokuratorer)	Andreas Nørager fødes (var 22 år i 1748), cand. jur. 1755, prokurator fra 1756, også for højesteret fra 1764. 19. 7. 1775 byfoged og byskriver på Sct. Croix. 1777 justitsråd. Død 23.8. 1778 i Vestindien. Gift 1. gang 1746 med Helene Cathrine Houballe (død 1766), 2. gang 1769 med Marie Lyngge. Karakteristik af Stampe (citeret i Prokuratorer): studs, egenrådigt og ilsindet, støder let folk, fået bøde for det. En søn, Knud Nørager (det må være af 1. ægteskab) blev 1787 "advocatus regius" på Sct. Croix, men afskediges uden pension i 1797 på gr. af forsømmelighed, modvilje og uduelighed"
1738	Fødsel (moderen) (Prokuratorer)	Nøragers moder Marie Lyngge fødes. Hun dør 7.5.1825 i København (87 år gammel). Datter af brændevinsbrænder Peter L. og Anne Cathrine.

² Der er oplyst ved de enkelte sager, om de findes i fotokopi.

Sager fra Ribe Bispearkiv: Hvis ikke andet er bemærket, findes de transskriberet/resumeret og gemt under den pågældende kilde på PC.

Mange sager er kun noteret fra dagjournalerne, der har meget korte oplysninger – og de er meget gnidret skrevet med mange forkortelser. Det gælder både Ribe Bispearkiv og Ringkøbing Amtsarkiv

<p>1766 30.1: Ferring, 6.6: Vandborg</p>	<p>Præsteindber etninger³ C4-775</p>	<p>Indberetning til biskop Bloch i Ribe Stift efter ordre af 12.nov. 1765. <u>Ferring</u>, indsendt 30.1.1766 af Gregers Lund, sognepræst siden ca. 1750. Bl.a: 2. Ferring Kirke. Kirken er ejet af lensbaronen således som alle herredets kirker er det. 3. Kongetienden er også ejet af ham. Intet om ejerforhold til de øvrige ejendomme. "4. Sognet a. Præstegaardens Hartkorn er 9 Tønder 1 Fjkar, men noget af dens Eiendom er øde og meget nedfalden af det store Bovbjerg ved Havets aarlige Indbrud; Dens Bygning har af Alders Tiid staaet paa samme Sted uden nogen Tilfald. b. Sognets Hartkorn er 107 T^{der}, 4 Skpr, 3 Fk, 2½ Alb. c. Det bestaar ikke i Byer, men i 16 heele og halve Gaarde og Boels Steder.--- d. her i Sognet er ingen Hospital eller fattiges Huus. e. Sognets Fattige ere for nærværende Tiid 6 i Tallet.--- at Ligningen for de Fattige er saa liden, kommer af Sognets Ringhed men de har og fri Tilladelse at besøge Huusmænd og Fiskerne, som ernære sig af Havet, naar de komme til Land, da ingen nægter dem noget Fisk til deres daglig Ophold." 5. Herregaard: S. og N. Damgaard var en lille herregård indtil 1714, hvor den blev købt af Ryssensteens ejer og blev til 2 fæstegårde. "6. <i>Antiquiteter, Inscriptioner</i> eller andet Mærkværdigt vides intet, eij heller ved Høije eller Steene". Kun kan "meldes at her i sognet ligger det, af Søefarende saavel bekiendte, Store Bouberg, der strækker sig langs med Havet ¼ Miil; paa samme ligger det halve Sogn, som derfor alt meere og meere forringes, da der iidelig ved Havets Indbrud nedfalder store Stycker af dets Eijendomme; Aldrende Folk bekiende, at de nu kan fiske i det vilde Hav, hvor de i deres Ungdom satte Creaturene paa Græs".- -- "7. Bøndernes beste Næring her bestaar i Creaturerens Affødninger og deres Opklædning, samt i Smør at samle og andre feede Vahre" som de sælger til Lemvig. Der dyrkes kun lidt korn, mest byg og havre, så korn må købes både til kreaturerne og til eget forbrug. Den hårde nordvestenvind og havgus er skyld i at der så dårligt kan dyrkes korn (oplyst i nr. 6). "Her er eendeel Huusmænd og faae Boels Mænd, der ernærer sig af Havet Fiskerie".--- "De fleste Fisk blive kiøbte af dette og omliggende Sognes Beboere; det lidet overblevne blive Steen- eller Vind-tørrede, og af Fiskerne udførte enten til Holstebro eller Viborg at sælges". Jorden er fed og leragtig, god til græsning, men ville blive bedre</p>
--	---	--

³ Hele Vandborg haves i fotokopi, og er dels resumeret, dels transskriberet. Oplysningen om Schiwves embedsperiode 1765-1788 er fra Nielsen. Bortset fra s.1 om præsterne haves Ferring i fotokopi og er transskriberet

		<p>hvis der kunne blandes sand i, men der er intet sand.</p> <p><u>Vandborg</u>, indsendt 6.6.1766 af Morten Christensen Schiwe, sognepræst 1765-88, men "antog Condition" i 1752 hos sognepræsten Emmicke Hierm (dvs. ansat som hjælpepræst?), blev ordineret 25.10.1758, men overtog endeligt embedet Michaelis 1759 fra Hierm der var for svagelig.</p> <p>Bl.a. sognets hartkorn er 253-2-3-1, hvoraf baroniet ejer de 137 td., resten, 116 td., er fordelt på mange lodsejere. Sognet består af hel- og halvgårde samt boelsteder, men kun to gårde ligger samlet, nemlig Store og Lille Strande, der nu har 5 beboere. Der nævnes 36 steder (foruden præstegården).</p> <p>Dobbeltgårde/halvgårde nævnes som 1 gård (1 navn). Der er p.t. 12 almisselemmer som tilsammen får 15 tdr. byg årlig. Sognets bedste indtægt ("Næring") er opfostring af plage og stude, som afsættes til Søndermarsk samt i smør og fedevare som sælges til Lemvig. Der avles byg og havre, men ikke til videresalg. Af rug avles der kun 1/2 af hvad beboerne kan spise. Der er intet fiskeri eller findes mineraler.</p>
--	--	---

1769, 17.11	bryllup (Prokuratorer)	Nøragers forældre, Andreas N. og Marie Lynge giftes i København
1771 21.10.	dåb (Wiberg Prokuratorer. Family)	Peter Anton / Anthon Christian Nørager ⁴ fødes og døbes i Nikolaj Kirke, København. Fader Andreas N.(prokurator, f. ca. 1726, d.1778), moder Marie Lynge (f. ca. 1738, d.1825)
1773, 15.11	dåb (Family)	Lovise Cathrine Wulff døbes i Vor Frue Kirke, København
1778, 23.8	død (Prokuratorer)	faderen Andreas N. dør i Vestindien (ansat der fra 1775)..
1787, juli	Folketælling (Nørager i DDD. Lovise i Family ⁵)	Nørager, 15 år, bor hos moderen Maria Lynge, 40 år, enke efter afgangene Justice Raad, bor til leje i Hillerød, lever af pension (200 rd + 40 rd årlig). 1 yngre broder (12 år) og 2 yngre søstre på 13 og 9 år (dvs. f.1778 samtidig med faderens død). Har 2 logerende skoledisciple og 1 tjenestepige. Lovise Cathrine Wulff: bor i Nørre Kvarter, København, 9 år, datter af hårskærer Christian Wulf og Lisbet W. Andre børn er Friedrich 27 år, ugift, og Peder Andreas, 10 år, alle af 1. ægteskab. Ingen tjenestefolk. Der bor mange familier i ejendommen,.
1792	eksamen (Wiberg)	Nørager student
1797	Wiberg	Nørager cand. theol, karakter n (dvs. lige bestået)
1799 4.11	bryllup (Family)	Nørager giftes med Lovise Cathrine Wulff. Sted: København
1800, 15.11	fødsel (family)	Marie Andrea Elisabeth Nørager fødes. Døbes 15.1.1801 i Holmens Kirke, København. Forældre: Nørager og Lovise
1801, februar	Folketælling (DDD, arkivalieronline s.224, opslag 223- 225 Nørre kvarter nr. 194-195,	Nørager 30 år. Bor i sognet Nørre Kvarter, Store Larsbjørnsstræde nr.194-195, København, lærer ved Holmens skole. Konen Lovise Wolff, 28 år. Datteren Maria, 1 år. I husstanden (Familien) hører også svigerforældrene Christian Wolff, 73 år, nyder almisse, og Elisabeth Wolff, 65 år, og deres søn Petter Wolff, 30 år, frisør
1803, 9.3.	fødsel (family)	Andreas Christian Nørager fødes, døbes 5.4.1803 i København (Holmen? - står som kilde) Forældre: Nørager og Lovise

⁴ herefter er "Nørager" = pastor Peter Anton Christian Nørager

⁵ jeg kan ikke finde hverken hende eller hendes forældre i DDD

1805	Statistik (Begtrup)	<i>Ferring</i> : 18 gårde, deraf 1 udflyttet, 26 huse, 107-4-3-1 tdr. ht. ager og eng, skattekommissionens ansættelse af bondejord: 150-250 rd., sognemændene ejere af konge- og kirketiende. <i>Vandborg</i> : 41 gårde, deraf 1 udflyttet, 36 huse, 253-2-3-2½ td. htk. ager og eng, mølleskyld 2 fjk., sognemændene ejere af konge- og kirketiende. skattekommissionens ansættelse af bondejord: 250-300 rd.. NB få sogne (er hedesogne?) i opgørelse har lige så lav skatteansættelse som Ferring og ingen i Skodborg-Vandfuld herreder
1805, 11.3, 18.3	degner Nørr C4-311 ⁶ , +C4-222, 1805, sag nr.110	<i>11.marts</i> : Degn og skoleholder Søren Nørr i Ferring anmoder om at hans søn L.G. Nørr må blive hans medhjælper i skoleembedet på gr. af hans svagelige tilstand. <i>18. marts (C4-222)</i> : Biskop Middelboe har intet imod det, fordi provst Høyland efter en prøve har fundet ham duelig
1805, 14.3, 18.3., 27.3. 1.4. 4.4. 13.4 27.4.	Ferring kald ledigt sammenlægning C4-311 C4-222, C4-274 1805 sag nr.111, 120, 126, 137	<i>Sag 111, d.14.marts</i> : Høyland indberetter at Hr. Meldahl i Ferring er blevet sognepræst i Almind og Sjørslev. Foreslår at Ferring og Vandborg slås sammen. <i>Sag 120, d.18.marts og nr.137 d.1. april</i> : Bisted i Vandborg foreslår også at de to kald slås sammen. <i>Sag 126, d.27.marts (C4-222)</i> . Kancelliet meddeler at Meldahl er forflyttet. <i>u.nr. d.4. april (C4-222)</i> : Middelboe rykker Høyland for oplysninger om kaldsret. <i>nr.137 d.13.april. (C4-222)</i> . Middelboe anbefaler sammenlægning på gr. af "Indkomsternes Ringhed". Kongen har kaldsret. Kaldets årlige indkomster er 60 rd. <i>Nr.137 d. 27. april (C4-274)</i> : Kancelliet meddeler at det ikke vil anmode kongen om sammenlægning. (NB uden begrundelse)
1805, 10.6, 10.9, 4.11	Kirke og præstegårds- syn (C4-707)	<i>10. juni</i> : Vandborg Kirke. OK bortset fra små skavanker. <i>10. sep.:</i> Vandborg Præstegård: OK <i>4. nov</i> : Ferring Præstegård: taget og 3. skorsten trænger til rep. Tømmeret i stuehuset gammelt og nogle steder brøstfældigt. Ellers OK.
1805, 12.7. 10.8. 14.8. 7.11. 14.11	ansættelse Wiberg: 12.7. C4-311 C4-222, C4-274 1805 sag nr. 297, 298, 366	Nørager udnævnes til præst i Ferring. <i>Sag 297, d.10. aug (C4-274)</i> : Kancelliet meddeler at Nørager må ordineres i København. Meddelt biskop Balle d.6.aug. (NB er ordineret 7.8. ifølge Viberg) <i>Sag 298 d.14. aug. (C4-222)</i> : Middelboe tillader Nørager at blive i Kbh. til udgangen af sept., hvis han sørger for at embedet bliver passet. <i>Sag 366 d. 7. Nørager</i> sender sit kaldsbrev og forlanger kollats udfærdiget. <i>Sag nr. 366 d.14.nov (C4-222)</i> . Middelboe vil først se bevis for at han er eksamineret og ordineret.
1805, 28.8.	fødsel (Family)	Anthon Ferdinand fødes, døbes 11.10.1805 i København (Holmen? - står som kilde)

⁶ hvis ikke andet er bemærket, er alle sager refereret i Bispens journaler, her C4-311

1805, 31.12.	Provstevisitats , embedsførelse C4-852	Provst Høyland, Engberg, indberetter efter reskript af 28.12.1804, at han har besøgt samtlige herredets kirker og skoler i sommer. "I Ferring blev af Ungdommen best givet Beviis paa Forstand i Religionens Sandheder" og "i Vandborg at Præsten Hr. Bisted holdt den grundigste og zierligste Tale." Er ellers efter omstændighederne tilfreds, men "Skolelærerne udmærkte sig ikke, og en Undervisnings Anstalt for dem var ønskelig".
-----------------	---	---

1806, 22.3, 3.4, 16.4, 3.5. 8.5	økonomi C4-458, C4-425, C4-274 1806 sag nr.992 ⁷ Kirkehistorie	<i>22.marts</i> : Nørager ansøger kongen om at måtte låne af Creditkassen. <i>3. april (C4-425)</i> : Middelboe beder Høyland om erklæring vedr. Nøragers ansøgning om 333 rd. til præstegårdens "Indløsning". <i>16. april (C4-425)</i> : Middelboe anbefaler ansøgningen da herredsprovsten bevidner ansøgerens trang. "Skiøndt det maaskee for Følgernes Skyld ikke vil findes tjenstligt at bønføre ham". <i>3. maj (C4-274)</i> : Kancelliet meddeler at det ønskede lån til præstegårdens "Opbyggelse" imod 1. prioritet i præstegården ikke kan bevilliges, da kreditkassen skal bruges til andet. I stedet henstilles at lånet findes i stiftets offentlige midler. <i>8. maj (C4-425)</i> : Middelboe meddeler Nørager, at ansøgningen er afslået af kancelliet/ Kongen.
1806, 16.6., 24.10, 30.10,	Kirke- ogpræstegård ssyn C4-707	<i>16. juni</i> . Vandborg Kirke: Klokken i stykker. Ellers mindre mangler, stort set OK. <i>24. okt</i> . Vandborg Præstegård: OK, dog har taget lidt skade under gårsdagens storm <i>30.okt</i> Ferring Præstegård: Taget værre end sidste år, nu 2 skorstone helt brøstfældige. Også mange andre mangler.
1806 21.8.	Auktion, Præstetiende B77B-250 Fol.329a- 330b ⁸	Nørager ønsker at sælge en del af Ferring sogns præstetiende. Kornet vurderes til 44-7-2-2½ td.htk. og 77-3-12 rd. Det samlede bud var på 68-4-12 rd, men det sælges særskilt og de bud er ikke talt sammen. Auktionarius er på Skønaus vegne R. Kogsbøll. Vidner er Mads Østerlund og Niels Pedersen Vinkel.
1806, 31.12.	Provstevisitats , Embedsførelse C4-852	Provst Høyland, Engberg, indberetter at han har i 1806 har visiteret alle kirker og skoler i herredet. Ingen grund til klage. Især mange børn i Vandborg og Dybbe skoler.

⁷ brevet fra kancelliet d. 3. maj haves i fotokopi.

Kirkehistorie bd. 4 s. 363: Præsterne fik lov til at købe deres præstegårde i 1661. Finansoperation for at betale kongens gæld til Fattigvæsenet i Kbh. "Indløsning" den næste præsts køb af præstegården.

⁸ Sagen haves dels transskriberet, dels resumeret på PC .

Der er ikke andre auktioner over præstetiendekorn i den protokol. Hvad var fordelene? for de andre præster solgte vel også deres korn for at få andre varer? Se også Nøragers salg i 1816, 1818 og 1820. Christen Larsen Mægbeck sælger også på et tidspunkt. Skyldes det kreditorers krav?

1807, 20. 1. 29.4.	Gæld, Forligelsesko mmision B8-1184, ⁹ sag nr.11, s.11a og sag. nr. 41, s.17.b	20. jan. Tidligere præst i Ferring, Meldahl, rykker for sit tilgodehavende på 299 rd. der skulle være betalt juni 1806. 29. april: Forlig: Nørager betaler de 300 rd. + renter i 8 rater dvs. indtil 11. dec. 1810., 35 eller 40 rd. hvert halvår (NB Meldahl rykker ikke senere, så han får nok pengene!). (NB Se også 1806 d.22.3. ff. En ko koster åbenbart 16 rd. (ifølge Bisteds rykker 1.3.1808)
1807, 31.1.	Kirke- og præstegårdss yn C4-707 ¹⁰	Provst Høyland indsender skema til bispemesteren over tilstanden i de sogne, han har tilsyn med. Omfatter kirkerne, degneboliger og skolehuse, undervisning, embedsbøger m.v i henhold til reskript af 28.12. 1804. Kun "karaktergivning"
1807, an. 5.2. dat. 12.3. an. 14.3 dat.13,8, an. 18.8	Tiende, lån ¹¹ B8-298,1807 sag Q 217, Q 406 J (?). 1032	Nr. 217: "Endeel Beboere" i Ferring anmoder via herredsfoged Skønau amtet om at måtte få en tiendeforening med præsten. Det vil Nørager ikke, men sætter tienden til auktion, og det bliver så for dyrt for bønderne at købe korn. Svar: er ikke amtets sag. Nr. 406: Skønau videresender til amtet en ansøgning fra nogle af Ferring sogns beboere om at de må få et lån i enkekasen "til deres indkøbte Tienders Udbetaling". Nr. 1032: "Enkekassen melder at 8 Bønder her i Amtet er bevilgede de af dem ansøgte Laan" 150 Rd pr. td. htk, udbetales 11.dec. termin d.a.
1807, 15.6	Kirkesyn, 15.7 C4-708	Vandborg kirke: ny klokke. Kirken, diger mv. er overalt i god stand. Bevidnes af synsmændene tømmermester Jep Møller og murmester Jens (Jeppe?) Christensen. Attesteret af kirkeejer Jens Munchsgaard og af provst Høyland. Blev repareret i april efter bispekontorets ordre til sognets beboere om at stille med kørsel og arbejdsfolk (C4-425, M218) 1808: i god stand, men dog enkelte mangler. NB Ikke set de næste år før 1814 (i synsprotokollen C39H-1).

⁹ NB Meldahl rykker ikke senere, så han får nok pengene!.

NB Se også 1806 d.22.3. ff.

En ko koster åbenbart 16 rd. (ifølge Bisteds rykker 1.3.1808)

¹⁰ Listen omfatter alle herredets sogne, men jeg har kun noteret Ferring og Vandborg. Ligger i 1805-06 pakken, hvorfra også reskriptet er afskrevet.

¹¹ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret. Gælder lånet de bønder i Ferring der klagede over den manglende tiendeforening? Jeg har ikke fundet sagen i "Indkomne Breve". Men jeg har ikke set i brevkopibøgerne.

1807, 25.7. 2.3. 1808 2.4. 1808	økonomi, skat C4-311, C4-222, C4-275 1807 sag nr. 78 ¹²	<i>d.25.7.1807</i> Nørager søger om fritagelse for at betale den afgift af tiende og grundskat på præstegårdsjord der er vedtaget 1.10.1802. <i>d.2.3. 1808 (C4-222)</i> :Middelboe anbefaler fritagelsen. Begrundelse - efter indhentede oplysninger fra herredets præster: "Kaldet er det ringeste af alle her i Stiftet og næsten det ringeste i Landet. - Ude paa den yderste Kant af Landet, det bekiente Bovbjerg. - Et Kald som aldrig kan føde sin Mand med Familie, endsige en stor. - Kaldet har derfor været befriet for de øvrige Sognekalds Præstanda ¹⁴ . - denne ulykkelige i Gield nedsunkne Mand" bør hjælpes. Kaldet bør slås sammen med Vandborg, "som da og kunds have tarvelig Udkomme". <i>d.2.4.1808 (C4-275)</i> : Kancelliet anbefaler Rentekammeret at Nørager slipper for afgiften
1809, dat. 14.1, an. 30.1	B8-300, sag. nr. C 125 ¹³	1809., nr. C 125: Rentekammeret meddeler Amtmanden og videre amtsforvalteren at Nørager er fritaget for at udrede de ved. F. okt. 1802, 6.6. 1806 og 8.4. 1808 "paabudne Afgifter". Det gælder også 1-3-3-0 td. ht. ufri hartkornsjord.
1807, 29.8	Fødsel, C494B, Family	Antonette Hedevig Nørager fødes, hjemmedøbes samme dag. Fader: Nørager, moder Loise Cathrine de Wolff. Døbes d. 11.10. 07. Faddere: Ove Damsgaard og hans kone Mariane, Lars Petersen Boel og hans kone Margrethe, Mariane Christensdatter Kaasgaard og Christen Vester Ferring.
1807, 11.11, 30.11	Præstegårdss yn C4-708	<i>11. nov.</i> Ferring: Lidt forbedret siden sidste syn. Husene mod øst er dog meget medtagne, men de er også mest udsat for de stærke storme. <i>30. nov.</i> Vandborg: OK, dog stormskade på taget
1807, 31.12.	Provstevistats , Embedsførelse e C4-852	Provst Høyland, Engberg, indberetter at han har i 1807 har visiteret alle kirker og skoler i herredet. Ingen grund til klage. "Undervisningen i Skolen gaar frem til det bedre ligesom og Duelighed og Bequemhed hos Lærerne og Eenighed mellem Dem og Menigheden".

¹² 1808 sag nr.140, Kbh. 8.4.: Forordning om forhøjelse af skatten fra 1802

¹³ sagen er ikke fundet i "Indkomne Breve" til amtet. Se også ny sag 1809 (nr. 1652, an. 15.12, B8-301)

¹⁴ Præstanda = pligtige ydelser (Fremmedordbog)

1808, 1.3	Gæld, Forligelseskommission B8-1184, s.44b	Pastor Bisted i Vandborg indkalder husmand Jens Knaldborg af Dybe for at skylde ham 16 rd. for en ko. Indkaldte gik med til at betale inden 19. april
1808. dat. 19.3. an. 22.3. 1809 , dat. 28.9. an. 28.8. dat. 29.8	Degnen Nørr. skat B8-300 ¹⁵	1808, sag Q. 469: "Degn og Skoleholder Søren Nørr klager over at han er ansat til at svare den med F. af 1. Okt. 1802 paabuddet Skat af Skolehuusets Jord" selv om sognets beboere også svarer skat af den samme jord. Jorden er udlagt af dem. 1809, sag N 1190: Nørr ansøger Rentekammeret om fritagelse for at svare grundskat af skolejorden. Svar fra Rentekammeret 17. feb. 1810: afslag
1808, 21.6., 8.7., 27.7	Kirke- og præstegårdss syn C4-708	<i>21.juni.</i> Vandborg Kirke: Ny klokke. Det hele stort set i god stand, dog enkelte mangler. <i>8.juli.</i> Vandborg Præstegård: OK. <i>27. juli:</i> Ferring Præstegård: Kan gå an, selv om 1/2 af fæhuset er revet ned af stormen og Nørager har ikke råd til at bygge det op.
1808, 22.nov.	Gæld, Forligelseskommission B8-1184, s.66b	Proprietær N. Skønau fra Kiølbyggard fremlægger en klage mod pastor Rømer ¹⁶ i Fjaltring for at skylde ham 181-8 rd. Noget er vist gæsteripenge. Desuden klage over provst Høyland for at skylde ham 19-1-6 rd. Desuden klage over pastor Haahr af Dybbe for at skylde ham gæsteripenge for årene 1805, 1806 og 1807, 11 mark årlig).

¹⁵ Jeg har ikke fundet sagen i "Indkomne Breve". Ikke søgt i Brevkopibøger

¹⁶ Rømer er en krakilsk præst. Se Wiberg,bd. 1 s.364

1809, 17.1.	Gæld, tiende. Forligelsesko mmision B8-1184, s.70a	Pastor Rømer klager over manglende betaling af tiende
1809,27.1.	Provstevistats , Embedsførels e C4-852	Provst Høyland, Engberg, indberetter at han har i 1808 har visiteret alle kirker og skoler i herredet. Fundet nogle meget dygtige unge, og "ej mødt noget paaklagelig i Henseende til Underviisning og Forfald".
1809, 9.8.	Præstegårdss yn C4-708	Ferring: Stuehuset brøstfældigt. Nørager lover at forbedre taget. Resten kan gå an. Vandborg: OK. Der er lagt en del nyt tag.
1809, 19.10.	Gæld, tiende Forligelsesko mmision B8-1184	Pastor Rømer klager over manglende betaling af tiende
1809, 27.10.	Bispevisitats i Vandborg, Embedsførels e C4-846 ¹⁷	Angivelse af kirkens ejerforhold og stand (meget god), præstens indkomster. NB der er enkepension på 30 rd. til Mad. Vagaard. Fattigvæsenet (10 fattige, udgifterne og indtægt fra legater), degnens indkomster, er også skolelærer. Om skolevæsenet. Megen ros til Hr. Bisted bl.a. " en Mand af udmærkede Kundskaber. Præsten tage sig med faderlig Flid af Ungdommens Oplysning, og er saavel i Hensyn hertil, som i enhver anden Henseende, en af Stiftets udmærkede Mænd." Den konfirmerede og den ukonfirmerede ungdom klarede sig godt. Menigheden og skolelæreren klagede ikke over noget.
1809, 29.10.	Bispevisitats i Ferring, Embedsførels e C4-846 ¹⁸	Angivelse af kirken, ejet af sognets beboere og i god stand. Præstens indkomster (jorden bortforpagtet til gårdmænd. "Denne Forpagtning er meget maadelig", (dvs. passende evt. med negativ klang (ODS)). Har beholdt noget jord der lejes ud til afbyggere. Præstegårdens bygninger "yderlig slette". 7 fattige (de samme legater som i Vandborg). Degnen Søren Nør (siden 1781, ganske duelig som skoleholder), hans indtægter. Skolevæsenet, bl.a. at dets jord er ved at falde i havet. Den konfirmerede og den ukonfirmerede ungdom klarede sig godt. Menigheden eller skolelæreren klagede ikke over noget.
1809, 8.12, 23.12	Ansøgning, sammenlægning C4-311 + C4-222 1809 sag nr. 352	8. dec.: Nørager søger om Idum kald og foreslår at Ferring og Vandborg lægges sammen. 23. dec (C4-222). Middelboe vedlægger erklæring fra stiftsprovst Koefoed der anbefaler forflyttelsen på gr. af "de vigtige og trængende Grunde til Supplicans Ansøgning". Ligeledes anbefales at de to kald lægges.

¹⁷ fotokopi af situationskortet over sognet ligger i ringordneren med Ribe Bispearkiv bag printet af dette dokument

¹⁸ fotokopi af situationskortet over sognet ligger i ringordneren med Ribe Bispearkiv bag printet af dette dokument

1809 9.12.	Afskedigelse ¹⁹ Embedsførelse C4-275 ad sag. nr. 348	9.dec. 1809: Kancelliet anmoder biskoppen om at suspendere sognepræsten hr. Kiøbke i Randrup på grund af forsømmelighed og uefterrettelighed. Har fået mange påmindelser. Biskoppen skal høre om præsten vil acceptere den foreslåede pension på 170 rd. årlig, ellers vil han blive tiltalt ved provsteretten.
1809,dat. 9.12, an.15.12	økonomi, skat B8-301 sag D 1652 ²⁰	Rentekammeret meddeler amtmanden og videre amtsforvalteren at præsterne Nørager og Sand, "der ved Kgl. Resolution af 8.dec.1808 blev fritagne" for at betale en del afgifter, "ligeledes maa fritages for de af 4. Sept. 1809 paabudne".

¹⁹ sagen er fundet tilfældigt. Så der er sikkert mange andre afskedigelsessager end Nøragers.

²⁰ Den er ikke fundet i "Indkomne breve". Se også sagen startet 25.5. 1807

1810, 29.1. 3.2.	Ansættelse, sammenlægning C4-311 + C4-223 1810 sag nr. 39	<i>d.29.jan:</i> Provst Høyland meddeler at Engberg og Harbøre sognekald er ledige fordi han er forflyttet til Hou sogn. <i>d.3.feb.(C4-223):</i> Middelboe foreslår kancelliet at Harbøre bliver et selvstændigt sognekald, mens Engberg lægges til Hygum, der nu er alene ²¹ .
1810, 30.1	Provstevisitats C4-852 ²²	Provst Høyland, Engberg, meddeler biskoppen, at han, trods reskript af 28.12.1804, ikke i 1809 har visiteret herredets kirker og skoler, fordi stiftsprovst Koefoed har gjort det. "Dette samt min Riber Reise og Svaghed har ej tilladt videre Visitats". ²³
1810, 24.3.	Gæld, tiende. Forligelseskommission B8-1184, s.98a	Pastor Rømer klager over manglende betaling af tiende
1810, 1.5.	Klage. Forligelseskommission B8-1184, .s.98b	Pastor Rømer klager over sin fæster Jacob Sand
1810, 8.5.	Klage Forligelseskommission B8-1184, s.99a	Fæster Jacob Sand klager over pastor Rømer for at have overfaldet ham
1810, 17. 7	Klage., Forligelseskommission B8-1184, s.104b	Rømer klager igen and for et eller andet.
1810, 28.10	Gæld, Forligelseskommission B8-1184, s.109a	Pastor Rømer anklager 5 fra Trans for manglende betaling
1810, 1.12	Præstegårdssyn C4-708	Ferring: Helt ringe, værre end ved sidste syn. Præsten har ikke råd til at istandsætte den. Vandborg: OK, taget yderligere forbedret.

²¹ det sker også, for d.26.feb. 1811 afholdes auktion over Engberg præstegård og bygninger (B77B-251 fo.138a ff) og igen senere. Sagen tager nok lige så lang tid som salget af Ferring præstegård med jord!.

²² Der er så først indberetning igen fra 1825. Nogle år mangler fra hele stiftet, andre kun fra Vandfuld herred, der fra 1812 er en del af Ringkøbing amts nordre provsti

²³ Høyland har i 1806 fået en hjælpepræst på gr. af hans svaghed (C4-311 1806 sag nr. 204 og 257)

1811, 16.3, 6.4, 8.4., 11.4. 5.5., 7.5, 8.5.	økonomi C4-311 C4-223 C4-276 1811 sag nr. 241, 264, 285 ²⁴	<i>Sag 241 d. 16. marts (C4-276 + C4-311):</i> Kancelliet meddeler at kongen efter Nøragers ansøgning har bevilliget ham en årlig understøttelse på 100 rd. i 3 år. Den 1. portion medfølger nu. Kvittering ønskes. <i>Sag 241 d.26 marts:</i> provst Høyland får pengene til at videregive Nørager. Resten af datoerne og sagsnumrene 264 og 285: Høyland sørger for overbringelsen, og der gives diverse kvitteringer. 6. april og 7. maj er fra C4-223:, resten fra C4-311. Se også 1812, sag nr.180, d.2. og 11.maj
1811, 24.9.	Præstegårdss yn C4-709	Ferring: Væggene i stuehuset er blevet "noget reparerede". Nogle bygninger forsvundne, men de var rådne. De tilbageblevne udhuse kan gå an. Vandborg: OK, yderligere nyt tag..
1811. 1.12	Bispekift Wiberg, DBL	Stephan Middelboe (biskop over Ribe stift siden 1786) dør d.1.dec. Han erstattes af Viktor Kristian Hiort (dør 26.7. 1818).
1811, 10.12	Klage, Forligelsesko mmision B8-1184, s.139a	Pastor Rømer klager over Jacob Sand, men klageren mødte ikke op, heller ikke en anden i hans sted.

²⁴ kancelliets brev haves i fotokopi

1812, 17.3	Vandborg præstegårdsj ord, Auktion B77B-251 Fol.272a-273a	Auktion over Vandborg præstegårdsjord. Skal bortlejes for sommeren 1812. Der bydes på de enkelte jorder, og beløbene er ikke talt sammen. Fuldmægtig Schydtz på Skønaus vegne. Vidner Jens Munksgaard og Jens Mølgaard.
1812, 25.4, 25.5.	Ansøgning, sammenlægning Embedsførelse C4-311, C4-223, 1812 sag nr. 211	<i>25. april:</i> Nørager søger om Resen og Humlum sognekald. <i>25. maj (C4-223):</i> Hiort sender den til kancelliet med erklæring: Anbefaler ansøgningen og foreslår sammenlægning af Vandborg og Ferring sognekald. Motivation: Ferring kald er anslået til 60 rd, alt i alt ikke over 200. Det er umuligt at leve af det kald. Præstegården er helt forfalden. "Kaldet selv kan umuligt give det tørre Brød til en Husfader med Kone og 5 Børn". Præsten har derfor måttet sælge af sit ringe bo, selv om han af Kollegiet årligt får 100 rd. i understøttelse. Nørager er en udmærket, retsindig og sædelig præst "der aagrer sit Pund efter Evne", især flittig med undervisning af ungdommen. Anbefaler derfor at han forflyttes. Derved kunne Vandborg og Ferring lægges sammen og det ville gavne "en af Stiftets oplyste og meget duelige Præster, Hr. Knud Bisted til Vandborg". Desuden trænger skolevæsenet i Ferring til mere jord og indtægt.
1812, 27.4. 14.5.	økonomi C4-311, C4-223, 1812 sag nr.185	<i>27.april (C4-311):</i> Høyland spørger om han må bruge Ferring Præstekalds indtægter til at reparere præstegården. <i>14. maj (C4-223):</i> Hiort giver ham lov til det.
1812, 28,4,	forpagtning, økonomi. B8-1184, s.147a	Nørager indkalder Jens Christians (Vrign?) i Ferring for Forligelseskommisionen fordi han har dyrket 1 parcel uden at betale leje af den. Forgængereren havde den i leje for 5 år. Kontrakten udløber 31.12.1813. Forlig: Lejer den for samme beløb som forgængereren i de resterende 2 år. Betaler 4 rd. årligt
1812, 2.5. 11,5.	Legat, økonomi C4-223, C4-311, sag nr. 180	<i>2. maj.</i> Hjort har modtaget kvittering fra Høyland <i>8. maj (C4-223):</i> Hjort sender kvittering til Høyland på han d. 2.maj har modtaget bevis for distribution af rentepengene på 137rd, 3 m. for 1811 fra Det braschiske Legat
1812, dat. 6.6. an. 9.6.	tiende B8-302, sag (F?) 695	Pastor Bisted i Vandborg beder amtet om hjælp til inddrivelse af 2 td. havre der er nægtet ham i tiende af Galtmosegaard. Bevilliges. Brevet returneres.
1812, 2.8, 20.8.	Ansøgning, Embedsførelse C4-311, C4-223, 1812 sag nr. 363	<i>2.aug:</i> Nørager søger om Ravnkilde, Brorstrup og Haverslev kald. <i>20.aug:</i> Hiort sender Nørager 50 rd. "som en liden Hielp" <i>20.aug. (C4-223):</i> Hiort sender til kancelliet ansøgningen vedlagt Nøragers brev til ham og en erklæring: Har tidligere gjort rede for præstens nød, der ikke er blevet mindre. Er retskaffen og sædelig og en ulastelig præst.

1812, 18.8.	forpagtning, økonomi. B8-1184, s.156a	Nørager indkalder Jens Kirkegaard i Ferring for Forligelseskommissionen fordi han skylder ham 9 rd. 2 m. for leje af jord. Hans kone Ane Marie Christensdatter møder op. Forlig om betaling, og hvis beløbet ikke betales til terminerne, ophører kontrakten. Også forlig om betaling af tiende.
1812, 31.8 og 30.1.1813	Præstegårds syn, C4-709	31. aug. Vandborg: OK, dog skal noget af taget skiftes. 30. jan. 1813 Ferring: Provst Høyland: forringes stedse, stuehuset næsten ubeboeligt (" kan ikke længe være beboelig". "Synstagelse ville være overflødig" i følge "Høje Øvrigheds Resolution".
1812, 17.9., 13.10 (14.10.)	Ansøgning C4-311, C4-223, 1812 sag nr. 454	17.sep.: Nørager søger om Hygum og Engberg kald. 13.okt. (dat.) (C4-223): Hiort sender d.14.10. ansøgningen til kancelliet med erklæring: Gentager mandens ulykkelige stilling som han er uden skyld i. En forflyttelse kunne "redde en ustraffelig Husfader med 5 Børn fra Hungersnød".
1812, 20.11, 26.11, 4.2 1813	præstegårdsjo rd i Ferring ²⁵ C4-311, C4-223, C39H-3 1812 sag nr. 548	20.nov. Nørager ønsker på livstid at bortfæste et boelsted, Hestdahl, der hører til præstegården. 26.nov.(C39H-3): Biskop til amtsprovst Lund: udbeder sig hans betænkning om Nøragers forespørgsel. 4. feb. 1813 (C4-223): Hiort til provst Lund: Lund skal give Nørager besked "i Overeenstemmelse med Deres under 12 Dec. over denne Sag medsendte Erklæring, hvilken jeg bifalder".
1812, 30.11	Engberg præstegårdsjo rd, Auktion B77B-251 Fol.380a-b	Offentlig auktion over Engberg præstegårds jorder "som tilhører Enkemadame Gleerup i Hygum". ²⁶

²⁵ jeg har ikke fundet den omtalte erklæring dat. 12.dec. og ved derfor ikke hvad afgørelsen er!

²⁶ hvordan kan hun eje præstegårdsjord?

1813, (28.12. 1812), 6.1.	ansøgning C4-311, C4-223 1813 sag nr. 3	<i>28.dec.1812:</i> Nørager søger om Vinding og Vind. <i>6.jan. (C4-223):</i> Hiort sender ansøgningen til kancelliet med bøn om hjælp "Bønhør dem og mig i Naade!!!"
1813, (31.12. 1812), 9.1.	ansøgning C4-311, C4-223 1813 sag nr. 15	<i>31.dec.. 1812:</i> Nørager søger om (Harring?) og Aastrup. <i>9.jan. (C4-223):</i> Hiort sender ansøgningen til kancelliet med samme tekst som i nr. 3
1813, 25.2. 8.3 4.4.	Økonomi. Tiende. ²⁷ B8-303 Litra C, 1813 sag nr.250 + artikel	<i>25.feb.</i> Nørager klager til amtmanden over at Anders Marsk som bor i Trans, men fisker sammen med Ferring-fiskerne, ikke vil betale ham den fisketiende han har hævd på, nemlig 3 snese hvillinger og nogle torsk. Hvis fiskeren får lov til at undlade at betale, vil de andre fiskere følge trop. Nørager skriver at han "har en talrig Familie at forsørge, sukker med min ulykkelige Familie under den høieste Grad af Armod." Derfor kan han ikke undvære den indtægt. <i>8. marts:</i> Schönau anmodes om at undersøge sagen. <i>4. april:</i> Schönau sender brev til fiskeren at han pålægges at betale, fordi præsten har hævd på tienden.
1813, 1.6., 12.6	ansøgning C4-312, 1813 sag nr. 331	<i>1.juni:</i> Nørager søger om Naur og Fur <i>12.juni:</i> Hiort sender ansøgningen til kancelliet (ikke fundet)
1813, 17.6.	Økonomi, enkekasse C39H-3 1813 nr.88 ²⁸	<i>17. juni:</i> Stiftsøv. V. Koefoed rykker amtsprovst Lund for resten af kontingenterne til stiftets enkekasse. Bl.a. skylder Nørager i alt 6 rbd 20 sk.
1813, 19.6, 8.7, 14.8 15.7.	Økonomi C4-312, C4-277 1813 sag nr.385 + 422, Også: C39H-3, sag 1813 nr.105	<i>Sag 385: 19.juni (C4-277):</i> Kancelliet sender 20 rbd til Nørager. Det er den årlige understøttelse på 100 Rd., omregnet efter plakaten d.5.jan 1813. Understøttelsen er bevilliget i d. 11.3. 1811 for 3 år. <i>Sag 385: 8. juli.(C39H-3)</i> Biskop til amtsprovst Lund: Overleverer de 20 rbd. og beder om kvittering. Sker på Landemodet i 1813. <i>Sag 385: 14. aug.:</i> Kvittering sendes til kancelliet <i>Sag 422: 15.juli:</i> Nørager har indsendt kvittering
1813, 30.6.	Økonomi, Præstegård C39H-3 1813 nr. 98 ²⁹	<i>30. juni:</i> Biskop Hjort til amtsprovst Lund: Har hørt at Nørager ikke bare forsømmer sin præstegård i Ferring, men med vilje ødelægger den. Lund skal advare Nørager om at hvis det ikke ophører, vil sagen blive meldt til regeringen. "Al Medlidenhed med Manden maa jo ophøre", når han behandler "en ham betroet offentlig Embedsgaard" på så slet en måde.

²⁷ Afskrift af brevet er gemt under *Ringkøbing Amtsarkiv. Indkomne breve.(B8-353)*. Men bortset fra *Dagjournaler* er sagen taget fra artiklen *Fisketiende* af H.P. Hansen i *Hardsyssels Aarbog. 1923* (se litteraturlisten)

²⁸ haves i fotokopi. Ikke set i journalerne.

²⁹ haves i fotokopi. Ikke set i journalerne.

1813 1.7. (25.6.)	Økonomi Præstegård C39H-3 1813 nr.99 ³⁰	<i>1. juli</i> : Biskop Hjort til amtsprovst: Kopi af kongens brev dat. 25. juni: Ifølge reskripter af 15.6.1792 og 29.10.1802 skal "Eftermanden i Kaldet" betale 500 rd. DC for præstegården. Denne sum omskrives nu til rbd. SV ifølge tabel A i Forord. Af 5.jan. 1813.
1813 15.7. 24.7. 14.8.?	ansøgning C4-312 + C4-223 1813 sag nr 405	<i>15. juli</i> : Nørager søger om Husbye og Sønder Nissum <i>24. juli (C4-223)</i> : Hiort sender ansøgningen til kancelliet med erklæring i lighed med de tidligere.
1813, nr. 308: 5.5, 24.5, 24.6, 22.7, 21.10. 18.12 sag nr. 655: 8.11. <u>1814.</u> sag nr.1 1.1., 17.1.	Præstegårdsjo rd til Vandborg præstegård C4-459 C4-300 C4-429 ³¹ , C39 H-3 1813 sag 308. 1813 sag 655	<i>Sag 308:</i> <i>5. maj</i> : Bisted anmoder om at måtte "afsætte eller udlægge et Stykke Jord som af det Ryssensteenske Gods ligger til hans Præstegaard". Det er på 0-2-2-3 td.htk. <i>24. maj. til 8.nov.</i> (24. maj og 21. okt. er bl.a. i C4-429. 22. juli er i C39H-3): Hiort indhenter udtalelser fra amtsprovsten om ejendomsretten. Det er et stykke ufrie jord. <i>18. dec. (C4-429)</i> : Hiort sender ansøgningen til Rentekammeret. Salget er ønsket af den nuværende ejer af R., justitsråd Skønau, som vil sælge jorden. Ejendomsretten kan ikke fastslås, men adskillelse anbefales, da jordlodden nærmest er et tab for præstekaldet. <i>Sag 1814 nr.1: 1814: 1. jan.</i> (C4-300): Rentekammeret meddeler at jorden godt må adskilles fra Vandborg Præstegaard. <i>17.jan.:</i> Hiort giver amtsprovsten besked.
1813, 25.9. 25.10.	ansøgninger C4-312 + C4-223 1813 sag nr. 507 og 508	<i>Sag 507 d.25. sept.:</i> Nørager søger om Torrild og Vedslet <i>Sag 508 d.25.sept.:</i> N søger om Østbirk og Yding <i>25.okt (C4-223)</i> : Hiort sender begge ansøgninger til kancelliet med erklæring: selv om Nøragers armod er steget højt og bør hjælpes, "vil han dog næppe komme i Betragtning til et Kald som ældre og mere fortjente Mænd sikkert søge". (OBS der er mange ansøgninger fra Ribe stift til de to kald bl.a. nr.530 / 531, 533, 547 og 548.
1813, 7.10	Forpagtning ³² B77B-9 fol.577b B77B-SP5 fol.269a-b	nr. 5.: sognepræst Bisted i V. bortforpagter Vandborg præstegårdsjord, 8-4-2- $\frac{1}{3}$, på embedstid til Mads Sørensen Tobel. Årlig afgift 100 rbd SV + ler og sand for 4rbd SV årligt. Præsten betaler skatter og afgifter. Forpagteren får overladt noget af stuehuset og det meste af avlsbygningerne.

³⁰ Haves i fotokopi. Ikke set i journalerne.

³¹ sagen findes også i stiftsamtkontorets journaler (C4-466 1813 sag nr. 201, 17.maj – 23.juli + C4-467 1814 sag nr. 3 dat. 1.jan.

³² kontrakten haves i fotokopi og er transkriberet

1813, 13.11, 18.11. 15.12, 20.12.	Ansættelse ³³ C4-312, C4-277 1813 sag nr. 579, nr. 628 C39H-3 1813 sag 140b og 1813 sag 141 C39H-10, sag 1813 nr. 628 også 1813/141 1813/140b	<p><i>Sag 579: 13.nov. (C4-277):</i> Kancelliet meddeler at Bisted er blevet ansat i Husbye og Sønder Nissum.</p> <p><i>Sag 579 = 1813 sag. 141: 18.nov. (C39H-3):</i> Hiort giver kancelliets besked videre til amtsprovst Lund: Bisted er blevet præst i H-SN, og det er ham pålagt "efter Naadensaarets Udløb og naar ingen Enkepension hviler paa Kaldet at svare 30 rbd. SV aarlig paa sædvanlig Maade til Seminariefondet".</p> <p><i>Sag 579= 1813 sag. 140b: 18.nov (C39H-3):</i> Hiort giver kancelliets besked, dat. 12.nov., videre til amtsprovst Lund: Enken i Huusby og Søndernissum skal foruden den sædvanlige enkepension have 4 td. rug og 4 td. Byg årlig.</p> <p><i>Sag. 628: d. 15.dec.:</i> Bisted beder om kollats.</p> <p><i>Sag 628 d.20. dec (C39H-10):</i> Hiort sender Bistedes kollats og kaldsbrev til Brøchner. Bisted skal for kollatsen betale 2 rbd SV til skolerne i Fredericia.</p>
1813. 30.11.	Kakkelovnsal g (B8-1184, s. 1 80a)	<p>Poul Esp fra Ferring vil have den kakkelovn, som han har købt af Nørager. Nørager vil give ham pengene, 116 Rd C, tilbage, da kakkelovnen var solgt til kaptajn Falkenberg, men endnu ikke afhentet. Nørager troede at Esp var sendt af Falkenberg for at hente og betale kakkelovnen. Men det var han ikke. Esp vil ikke have pengene, men kakkelovnen! Sagen skal derfor for retten. Uvist om den kom det, men i 1816 indgås et forlig hvor Esp får beløbet på nu 116 rigsbankmark. Det har indtil da været deponeret hos salig forligelseskommissær Falk. Måske er det ved oprydning i boet at sagen afsluttes?</p>

³³ jeg har ikke set nogen ansøgning fra Bisted.

Sagerne 1813/141 og 1813/140b, (jf 1813/579) d.18. nov. (C39H-3) haves i fotokopi

1814, 29.1. 7.2, 12.3, 26.4. 6.8, 8.8. 5.8. 13.8.	sammenlægning, mageskifte, ansættelse C4-312, C4-223, C4-277 1814 sag nr.21	<p><i>Sag 21: d.29.jan. (C4-277):</i> Kancelliet anmoder biskoppen om forslag til præstegården og jorderne ved Ferring og Vandborg kalds foreslåede forening.</p> <p><i>Sag.21 d. 7.feb. (C4-223):</i> Hjort beder konst. amtsprovst Brøchner om forslag til anvendelse og salg af Ferring præstegård og dens jorder.</p> <p><i>Sag 21 d.12/14 marts (C4-223):</i> Hjort rykker Brøchner for svar</p> <p><i>Sag 21 d.26.april (C4-223):</i> Hiort indsender Brøchners forslag til kancelliet. Godkender de fleste punkter (hvis indhold ikke nævnes!).</p> <p>Har dog følgende kommentarer: kun Ferring sogn skal have indtægter af salget til dets skolevæsen, ikke Vandborg som selv bør sørge for sit skolevæsen især fordi sognemændene har en meget fordelagtig aftale om præstetiende.</p> <p>De bedste fag af ladelængen skal bruges til at forbedre "den maadelige Præstegaard i Vandborg".</p> <p>Der indrettes skole i stuehuset. "Et vist Antal Tønder Land ikke mindre end 10 og ikke højere end 12 udlægges ved Præstegaarden af dens nærmeste Jorder og paa et sted til Skoleholderen". Han får også haven.</p> <p>6-8 tønder af det byg der årlig skulle svares af præstegårdens solgte jorder, bør gives Ferrings degn, der også er lærer. Resten beholder pastoratet. Foruden den kapital Nørager i sin tid betalte for Ferring præstegård bevilges han til bygningshjælp 100 rb. SV af købesummen (dvs. indtægten af salg af jord og bygninger). Pengene skal administreres af amtsprovsten.</p> <p>Resten af købesummen skal indsættes i Seminariefondet.</p> <p>Den jord der ikke tilhører præstegården skal udskilles.</p>
1814, 8.2., 22.2.	Klage Forligelseskommission B8-1184, s. 183a, 184a	Pastor Rømer klager over en manglende taksation over en hest. tiende
1814, 3.3 17.3.	økonomi C4-312, C4-345, C4-223 1814 nr.77	<p><i>3.marts (C4-345):</i> Brøchners forslag om betjening af det vakante embede i Vandborg.</p> <p><i>17.marts (C4-223):</i> Hiort: bifalder at når herredsprovsterne efter omgang har betjent det ledige kald, kan Nørager gøre det mod at betale eftermanden 2 rbd SV om ugen</p>
1814, 11.3.	ansættelse (Wiberg)	Johan Nicolai Tilemann udnævnes til amtsprovst for Ringkøbing Amts nordre provsti. Dør i embedet d.8.9.1828.
1814, 9.6 og 10.6.	Kirke- og præstegårdssyn. C39H-1	<p><i>9. juni:</i> Vandborg Kirke: OK, få mangler. do Vandborg præstegård: Som helhed godt med mangler især på taget</p> <p><i>10.juni:</i> Ferring Kirke: OK, få mangler do Ferring præstegård: Tømmeret i laden ualmindeligt godt. Ellers diverse mangler. Haven mangler hegn (den har ellers været indhegnet).</p>

1814, 18.6 30.6	Økonomi, Tiende B8-303 1814 sag C 650 ³⁴	<i>18. juni.</i> Nørager klager over at nogle beboere i Ferring ikke har betalt deres tiendekorn. <i>30. juni:</i> Amtet beder Claudi om at inddrive restancerne med tvang
1814, 6.8, 5.8. 8.8. 13.8.	Sammenlægning C4-312, C4-277 C4-261 1814 sag nr. 307 og 327 ³⁵ C39H-3 1814 nr. 214 Wiberg (udnævnelsen d.5.8) B8-303, 1814, sag T837 (10.8ff)	<i>Sag 307 d. 6.aug. (C4-277):</i> Kancelliet meddeler ved vedlagte reskript at de to kald er forenede og anmoder om at der foranstalles det fornødne ved magelæggelsen og salg af jorderne <i>Sag 327 d.5.aug. (C4-261):</i> Frederik 6.' reskript om foreningen af Ferring og Vandborg sognekald: Nørager præst, Vandborg hovedsogn. Ferring præstegaard nedlægges. Skole på dens grund. De 25 fag af ladebygningen bruges til forbedring af Vandborg præstegård. De 16 fag af stuelængen bliver skolehus. Skolelærerens udhuse flyttes dertil (bor nu langt væk, er også kirkesanger). Resten af hans bolig og præstegårdens udhuse sælges. Indtægten bruges til at indrette det nye skolehus. Hvis det ikke er nok må sognet betale resten. Magelægning af kirkesangerens hidtidige jord med præstegårdens, sådan at kirkesangeren får i alt 10 td. Land + præstegårdens have. Resten skal sælges således at køberen årlig skal svare 6 skp. byg pr. tønde boniteret land. Af dette byg får kirkesangeren, der også bliver skolelærer, 8 td. årlig. Resten får pastoratet "som Indtægt af en Annexgaard". Nørager får på gr. af sin "trængende Forfatning".." foruden den Sum, hvorved han i sin Tid har indløst Ferring Præstegaard 100 rbd SV af den nu indkommende Kirkesum til Bygningshielp". Resten skal gives seminariefonden. Dvs. følger biskoppens indstilling. <i>Sag 307 d.8.aug.:</i> Hjort besvarer skrivelsen. <i>Sag 327, d. 13. aug.(også sag 1814/214 i C39 H-3):</i> Hjort og amtmand giver besked om reskriptet bl.a. til amtsprovst Tilemann

³⁴ Jeg har ikke set brevene³⁵ Reskriptet haves i fotokopi. Det gælder også brevet nr. 1814/ 214 i C39 H-3

1814, 12.9 8.10, 29.10, 3.11.	Økonomi, kaldsbrev C4-312, C4-223, C4-277 1814 sag nr.356 og 433 ³⁶ , C39H-3, sag 1814 nr.240 se o. 1816 nr.238	<i>Sag 356 d.12.sept.</i> Nørager ansøger om moderation ³⁷ i betaling for sit kaldsbrev <i>Sag. 356 d. 8.okt. (C4-223):</i> Hiort til kongen: enig med amtsprovsten i at Nørager kan få henstand til slutningen af året 1815, men ikke længere. <i>Sag 433 d.29.okt. (C4-277):</i> Kancelliet meddeler afslag på gratis kaldsbrev, men Nørager får udsættelse med betaling til slutningen af næste år (dvs. 1815). Kaldsbrevet udleveres nu. <i>Sag 433 d.3.nov.(C39H-3):</i> Hiort giver Tilemann besked
1814, 20.9.	Klager. Forligelsesko mmision B8-1184, s. 198a	Pastor Rømer klager over kaptajn Falkenberg og over fæsteren Jakob Sand
1814, 4.10	Økonomi, auktion ³⁸ B8-1184	Hr. Hansen af Lemvig indkalder Nørager i Forligelseskom. fordi N. ikke har betalt nogle auktionspenge, der forfaldt 16.maj 1814. Hverken N. eller nogen på hans vegne mødte op. Derfor blev sagen henvist til rettergang
1814, 5.10 31.10, 23.11 1.12.	Mageskifte C4-460, C4-429, C4-486, 1814 sag nr.355 C39 H-3, 1814 sag 247	<i>5. okt (C4-486):</i> Tilemann til stiftsøv.: Den foreslåede landinspektør Hyldgaard har ikke tid til at opmåle Ferring Præstegårdsjorder. <i>31.okt.(C4-429).</i> Tilemann har spurgt landinspektør Ravn. <i>23. nov. (C4-486):</i> Ravn til stiftsøv: har ikke tid. <i>1. dec. (C39H-3)</i> Stiftsøv. til Tilemann: Tilemann har i et brev senere end d. 5.okt. foreslået landinspektør og kaptajn Høst i Viborg til arbejdet. Tilemann bedes nu spørge ham. Skal loves straks at få sit arbejde betalt. Arbejdet skal ske snarest muligt.

³⁶ brevet fra kancelliet d. 29.okt. og det fra biskop til Tilemann d. 3.nov. haves i fotokopi

³⁷ moderation: passende formindskelse, nedsættelse (ODS)

³⁸ jeg har ikke set nogen retssag. Jeg kan have overset den, eller der blev indgået et forlig inden.

1815	Mageskifte ³⁹ C4-300 C4-430, C4-460, C4-487, C39H-6	Fortsættelsen af sagen om magelæggelsen og opmålingen af Ferring præstegårdsjorder.
7.1, 12.1 19.1	sag nr. 8	<i>nr.8, d.7.jan:</i> Rentekammeret udnævner Høst <i>nr.8, d.12.jan (C39H-6, 1815 sag B270):</i> Biskop og Stiftsøv. giver Tilemann besked <i>Nr.8, d.19. jan. (C39H-6, 1815 sag B174):</i> Biskop og Stiftsøv til Tilemann: Hvornår blev der udskiftet i Ferring?
18.3. 23.3.	sag nr. 110	<i>nr.110, d.18. marts (C4-300):</i> Rentekammeret meddeler at taksationen foretaget i 1798 må lægges til grund for magelægget. <i>nr.110, d. 23. marts(C39H-6, 1815 sag B302):</i> Stiftsøv. Sender afskrift til Tilemann
10.4, 24.4, 26.4. 5.5. 13.5.	sag nr. 153	<i>nr.153, d.10.april.</i> Tilemann indsender kort med opmåling. Det videresendes <i>Nr. 153, d.24.april (C4-430):</i> Stiftsøv. til Rentekammeret: Spørgsmål om finansiering af magelæggelsen, om afgiften på 6 sk. byg pr.td. land, og om Skønaus ret til et stykke jord <i>Nr. 153, d.24.april. (C4-430):</i> Stiftsøv. til Tilemann om udleje af parceller for denne sommer og om de 3 bortfæstede parceller <i>Nr.153, d.5.maj. (C4-487):</i> Tilemann om de 3 bortfæstede parceller <i>Nr. 153, d.13.maj (C4-430).</i> Stiftsøv. til Rentekammeret: ang. de 3 parceller
1815, 17.1.	skilsmisssesag B8-1184, s. 206b-207b	Mad. Nørager begærer skilsmisse i Forligelseskom., "i Anledning af hans utilbørlige Forhold mod hende". Tilemann har prøvet at forlige parterne. Nørager indrømmer at han den 4. og 5. jan. og også tidligere "havde handlet utilbørlig mod hende". Men nu angår han oprigtigt og lover for fremtiden at handle som en god ægtemand. For at bevise "Oprigtigheden af dette hans forandrede Sindelag" erklærer han at hvis han igen giver hende grund til klage, indvilliger han i skilsmisse, sådan at hun får børnene, og de får $\frac{2}{3}$ af hans indtægter og af hans bo. Mad. Nørager forliger sig nu med ham, men truer med at ville skilles på de lovede vilkår, hvis han ikke overholder sit løfte.
1815, 21.1	økonomi, enkekasse C39 H-6, 1815 sag B275	Stiftsøv. Rykker Tilemann for indbetalinger til stiftets gejstlige enkekasse.10 præster bl.a. Nørager skylder. Der opgives intet beløb.

³⁹ Sagen findes også i Stiftsamtskontorets journal C4-467, 1814 sag nr. 247 og 282, d.24.aug. 1814 til d.25.april 1816

Magelægge: bytte et areal bort mod et en anden ejendom tilhørende areal, der er lige så stort i boniteret mål. Undertiden også i almin. = "mageskifte": kontrakt om erhvervelsen af en urørlig ting (fast ejendom) mod en anden urørlig ting som helt eller delvist vederlag ((ODS)

1815 4.2.	Embedsførelse ? kaldsbrev C4-345 ⁴⁰	Nørager har åbenbart fået flere breve med reprimander af biskop Hjort, og han lover bod og bedring. Han har allerede forbedret sit "Forhold" og fortrudt sit "letsindige og urigtige Forhold" (er det forholdet til konen?) Samtidig sender han sit kaldsbrev og 5 rbd. Det er hvad han har råd til nu "thi min Evne er kun liden". Det fremgår ikke hvad han skulle betale for kaldsbrevet. Derimod sender han ikke den ønskede opgørelse over kaldets indtægter, men beder om henstand.
1815, 23.2. 20.5. 8.7. 13.7.	tiende C4-460, 1815 sag nr. 281 C39H-6 1815 sagerne B295, B327, B347	<i>23. feb. (C39H-6, sag B295):</i> Stiftsøv. til Tilemann: sender ham Vandborg sogns tiende og beder om hans betænkning om den. <i>20. maj, (B 327)</i> stiftsøv. til Tilemann: Stiftet kender ikke til en kongelig konfirmeret tiendeforening fra Vandborg. Det har T. skrevet d.15.maj. Bevis udbedes derfor. <i>8. juli, (C4-460, nr. 281).</i> Kancelliet sender den stadfæstede Tiendeforening – gratis! <i>13. juli. (nr. 281 og B347):</i> Stiftsøv. Til Tilemann: Videresender den konfirmerede tiendeforening. Skal gives videre til vedkommende (vel Nørager?)
1815, 21.3. 4.4	Økonomi. gæld. B8-1184 s.210b, 213a	<i>21. marts:</i> .Amtsforvalter Møller i Ringkøbing indkalder Nørager i Forligelseskom. fordi han skylder 123rbd, 13½ sk. <i>4.april:</i> sagen genoptaget, forlig om betaling senest 14. juni 1815, ellers udpantning.
1815, 23.4.	forpagter C494A-1	Jomfru Nørager, dvs. den ældste datter Marie Andrea Elisabeth, er gudmoder for Mads Sørensen i Præstegaarden og hans Kone Maren Pedersdatters søn Søren, født 7.3.1815
1815, 6.5.	Økonomi, enkekasse C39 H-6 u.nr.	<i>6. maj:</i> Biskop sender Tilemann opgørelsen over det der skal betales til stiftets enkekasse. Nørager skylder 4-1-8 rbd. (for året 1814/15 eller for det forrige år?) De andre kald i Vandfuld herred har betalt fra 3-1-2 til 7-2-10 rbd.

⁴⁰ Brevet har intet sagsnr. Dog stod der på kuverten "5-24". Det er ikke nævnt i "Bispens journaler", heller ikke i "Bispens kopibøger", men det er måske indeholdt i andre sager. Brevet er fotokopieret.

<p>1815, 13.5. 20.5. 25.5 8.6. 15.6. 17.6.</p>	<p>Mageskifte C4-300 C4-430, C4-460, C4-487, C39H-6 sag nr.188</p>	<p>Fortsættelsen af sagen om magelæggelsen og opmålingen af Ferring præstegårdsjorder.</p> <p><i>nr. 188, d. 13.maj (C4-300):</i> Rentekammerets resolution⁴¹ Høsts beregning godkendes.. Høst kan betales af græslejen. <i>nr. 188,d. 20. maj:</i> Stiftsøv. til Tilemann. Videresender resolutionen. Spørger: Hvad er lejen for de bortlejede jorder. Kan Høst ikke straks blive betalt af lejesummen? <i>nr. 188, d. 25 maj (C4-487)</i>⁴²: Tilemann til stiftsøv: Auktion over leje af græsarealer afholdt. Indbringer 416 rbd NV til Mikkelssdag. Anmoder om at Høst får sin regning betalt straks af stiftets kasse: Nørager kan få lejeindtægten, men skal betale skatterne, som i år nok vil overstige indtægten. Men sidste år var der overskud, og derfor er det rimeligt at han betaler i år. Lejeindtægten bør dog udbetales til Tilemann, som kan sikre sig at skatterne betales! Degnen kan først få sine årlige 8 tønder byg, når jorden er solgt. <i>nr. 188, d. 8. juni (C4-487):</i> Tilemanns følgeskrivelse til Skønau og degnens accept af magelæggelsen. <i>nr. 188, d. 15.juni: (C4-430):</i> Stiftsøv til stiftsrevisor Hansen om foreløbig udbetaling fra stiftets kasse af honoraret på 351 rbd 3 m til landmåler Høst. <i>nr. 188, d.15. juni: (C4-430):</i> Stiftsøv. til Tilemann: Tilemann skal sørge for at stiftet får de udlagte penge når lejeafgifterne betales til Mikkelssdag. 17. juni (C4-430): Stiftsøv. til Rentekammeret: Videresender erklæringer fra Skønau og fra degnen i Ferring om at de er tilfredse med magelægsforretningen.</p>
<p>1.7. 1815 12.7 9.3.1816</p>	<p>Sag nr. 264 (se også 1816 nr.133 og 134)</p>	<p><i>nr. 264, d. 1.juli (C4-300):</i> Rentekammeret sender resolution ang. magelægget.⁴³ Godkender magelæggelsen. Nr. 264, d.12. juli: Stiftsøv. Videresendt den til Tilemann. Tilemann skal sørge for auktion over jorderne. <i>d. 9. marts 1816 (C4-430):</i> Stiftsøv. til Rentekammeret: sender udskrift af auktionen som blev afholdt d. 9.feb.1816. Desuden indsendes kortet samt magelægsforretningen, det hele til godkendelse</p>
<p>1815, 19.5</p>	<p>Ferring præstegårdsjord, Auktion B77B-251</p>	<p>Offentlig auktion over bortleje af en del parceller af Ferring præstegårdsjorde.</p>

⁴¹ haves i fotokopi

⁴² haves i fotokopi

⁴³ haves i fotokopi

	Fol.495b	
--	----------	--

1815, 11.6, 13.7.	Ferring præstegård C4-460, C4-430, C4-487 1815 sag nr.236 C39H-6, sag 1815/B350 (= sag nr. 236)	<i>d. 11. juni (C4-487):</i> Tilemann spørger om de 25 fag fra Ferring præstegård må nedbrydes. <i>d. 13. juli: (C4-430, C39H-6):</i> Stiftsøv. til Tilemann: OK
1815, 15.6, 19.6, 24.6 1.11.	økonomi (Houe kald) C4-312, C4-345, C4-224 1815 sag nr. 202	<i>15. juni (C4-345):</i> Tilemann indberetter at provst Høyland i Houe er død. <i>19. juni (C4-345)</i> Tilemann indberetter sognekaldets indtægter der er: i alt 96 td. 1 skp. byg, 96 td. 1 skp. havre og 96 rdb. 10 sk. NV. <i>24. juni. (C4-224):</i> Hiort til kancelliet: Kongen har kaldsret. Kirken ejes af sognets beboere. Kaldet ansat til 165 rd, som han sætter lig med rbd. NV. Embedet nyder tiende af 203 td. htk. Indtægter i alt 571 rd., deraf tiendekorn 480 rd., udgifter i alt 329 rd., deraf skatter og afgifter næppe under 250 rd. <i>1. nov:</i> Besvaret og bevaret
1815, 1.8.	Kirke- og præstegårdss yn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> Den ene mur i våbenhuset er ved at falde sammen, så det bør genopføres. Ellers kun mindre mangler. <i>Vandborg præstegård:</i> "Manglerne fra sidste syn bliver flere og større". Nørager lover at reparere med tømmeret fra Ferrings lade og i det hele taget at afhjælpe manglerne. <i>Ferring Kirke:</i> OK med enkelte mangler

<p>1815, 18.8 26.8. 5.12. 18.12.</p> <p>26.11. 4.dec. se videre i 1816 d. 29.4</p>	<p>økonomi udpantning⁴⁴ B77B-174 læg 1815</p> <p>B8-303. sag 1815 K 1060⁴⁵ (fortsættes i 83/1817)</p>	<p>18. aug. Herredsfoged Skønau vil forkynde eksekution (udlæg) hos Nørager for resterende kongelige skatter og afgifter for 1814, i alt skyldes 378-2-14 rbd NV, fordelt på 4 restancelister: Hovedlisten på 267-4-9 rbd. for Vandborg præstegård og præstetiende, desuden 77-5-7-rbd for Ferring præstegård og præstetiende, 12-4-11 rbd for 0-2-2-2 td. htk. "Bøndergods, Vandborg Kirkejorder kaldet", 20-0-3 rbd for 1-3-3-0 td. htk. "Bøndergods som drives af Hr. Pastor Nørager til Ferring Præstegaard".</p> <p>Vidner: sognefoged Jens Munksgaard og gårdmand Christen Guldberg</p> <p>Nørager ikke hjemme. Konen siger at han har søgt om udsættelse.</p> <p>26. aug: Herredsfoged og hans "Kontoir Betient" Matthias Nødskou fra Lemvig indfinder sig i Vandborg præstegård med samme regning, dertil kommer retsgebyr på 11-67 rbd NV. Vidner er Jens Munksgaard og Anders Peter Mølgaard. Kan ikke betale.</p> <p>26. nov.: Skønau sender rapport til amtet om de 2 besøg uden resultat og spørger hvad han så skal gøre</p> <p>4. dec: Amtet til Skønau: må anvende tvangsmidler.</p> <p>5.dec. Amtmand bemyndiger herredsfogden til at foretage udpantning.</p> <p>18.dec. Skønau med Nødskou og 4 vidner: Jens Munksgaard, Anders Mølgaard, Ole Nørgaard og forpagteren i præstegården Mads Sørensen, indfinder sig i præstegården for at foretage udpantning. Der skyldes nu i alt 413-4-12 rbd NV. Nørager kan intet betale. Derfor foretages udpantning af møbler, sengetøj mv. for 427-5-0-rbd NV. Nørager har ret til at indløse det inden 14 dage.</p> <p>Han var ansvarlig for det indtil da, dvs. at han beholdt det.</p>
--	---	--

⁴⁴ Haves i fotokopi

⁴⁵ Jf auktion d. 3.jan 1816 (B77B-251)

1815, 22.9. 21.10.	økonomi, skat C4-460, C4-430, C4-487 1815 sag nr.372 ⁴⁶ C39H-6, sag 1815/B385	22.sept. Nørager ansøger kongen om eftergivelse af resterende skatter. Tilemann påtegner brevet d.12.okt.: kan kun anbefale henstand, men ikke eftergivelse, da hans kår ganske rigtigt er ringe, men de skulle nu blive bedre. 21. okt., (C4-430, også i C39H-6): Stiftsøv.til Tilemann: Anser det for unyttigt at videresende ansøgningen, da direktionen ofte har fået afslag på lignende. Desuden har regeringen ved at lægge de to kald sammen så faderligen forbedret supplicantens kår. Det skal Tilemann meddele Nørager. NB På Nøragers brev er påtegnet:" se sag 1815 nr.374": det er en ansøgning fra den blinde David Borgen om forhøjelse af hans "Portion" fra Varde Hospital
1815, 28.9. 7.10.	økonomi, mageskifte C4-312, C4-345 1815 sag. nr. 332 ⁴⁷ C39H-6 Sag 1814/B377	28.sept (C4-345): Nørager vedr. "Magelæggelse af Ferring Præstegårds Jorder mv.: Skolelæreren har fået "10 tønder boniteret Land", dvs. så god jord at han har 3 køer, en del får og 2 heste. Reskriptet sagde ikke noget om at han skulle have boniteret land, så nu vil den jord, der skal sælges, ikke give mange tønder byg, og Nørager kan risikere at han ingen bygafgift får, når læreren har fået sine 8 tønder. Han risikerer også at salget af jorden indbringer så lidt at han ikke kan få de 500 rbd. SV til reparation af Vandborg præstegård. Derfor beder han om at "enten et nye Magelæg foranstalles" eller at læreren kun får 4 eller 5 tønder byg i afgift. 7.10. "Af Biskoppen bekræftet". 28. sept. (C39H-6)Nørager til amtsprovsten: brev med samme indhold, men ikke helt samme ordlyd.
1815 4.12. 23.12.	Ferring præstegård C4-460, C4-430, C4-487 1815 sag nr. 432	4. dec.: Tilemanns indstilling ang. en auktion over de hidtil bortlejede jorder til Ferring præstegård. 23.dec. (C4-430): Stiftsøv. til Tilemann: Godkender udkastet. Når auktionen er afholdt, skal papirerne indsendes til videre indsendelse til Rentekammeret til endelig godkendelse.
1815 16.12	Økonomi, skatter, Embedsførelse C39H-6 Sag 1815/B(4?)24 ⁴⁸	Nørager til Tilemann: Sender hermed "de forfaldne Lister", blevet rykket for dem. Er ang. skat. Mangler attester fra justitsråden vedr. tienden. Nørager rykkes af amtsforvalter Skierbeck. Rykkes også for skat for Ferring Præstegaard, men det er en fejl da han ikke har haft den i næsten hele det forløbne år. Bedder Tilemann forklare amtsforvalteren det. Bedder Tilemann rykke Bisted for hans andel af skatten for Vandborg. Nørager har endnu ikke fået de indsamlede penge fra Ferring sogn, selv om de er indsamlet. Bedder om at buddet får de nye kirkebøger med sig

⁴⁶ Nøragers brev med Tilemanns påtegning haves i fotokopi

⁴⁷ Nøragers brev til begge haves i fotokopi. Biskoppens bekræftelse er ikke fundet. Heller ikke mere i sagen!

⁴⁸ Haves i fotokopi. OBS han udpantes de. 18.dec., se 18.8.1815 ff

1816, 3.1	økonomi tiende, auktion B77B-251 ⁴⁹ fol.509a-b	Auktion i Vandborg præstegård over præstetiende i form af en del byg og havre, begæret af pastor Nørager. Indbragte 446-4-6-rbd NV. Fuldmægtig Mathias Nødskov på Skønaus vegne. Vidner Johannes Veibel og Thomas Vang.
1816, 4.1.	Økonomi, skatter B39H-6 Sag 1816/B2 ⁵⁰	Amtstuen til Tilemann: Skatten for Ferring Præstegårds jorder er for hele året 1815 på 58 rbd. 88 sk. NV. Desuden er den af den skattepligtige bondejord på 1-3-4-0 td. htk. for 1815 på 16 rbd. 16 sk. NV. Regner med at den også skal betales af Tilemann. Ellers vil han have at vide hvem der så skal betale. Beder om skattebogen for Ferring præstegård. Har aldrig kunnet få den af Nørager.
1816, (4.1.?)	Økonomi B39H-6 U.nr. og dato ⁵¹	Nørager til Tilemann, sin oprigtige ven og velynder, tak for besøget. Beder om at T. "indestaar for Betalingen af 1 Td. Kalk og 1½ Hundrede Søm". Beviset skal skrives på 2 sedler. (dvs. at N. køber på kredit, og at Tilemann kautitionerer for ham? Se dog hans brev 23.nov. 1817).
1816, 9.2.	Ferring præstegårdsjo rde, Auktion B77B-251 Fol. 512a- 513a	Auktion over Ferring præstegårdsjorde, ønsket af Tilemann på stiftets vegne. Blandt købere var Tilemann. Beløbene er ikke talt sammen. NB Må være det ønskede salg af tidligere udlejet jord.
1816, 1.3. 5.3.	Økonomi, Tiende B8-304 1816 sag C 220	<i>1. marts:</i> Nørager til amtet: vil have tvangsmidler for at få inddrevet tiendekorn fra Mads Østerlund i Ferring og Thomas Ørum i Vandborg. <i>5. marts:</i> amtet spørger om der er en konfirmeret tiendeforening (brevet er ikke fundet, ej heller noget svar)
1816, 10.4	Økonomi, enkekasse C39H-6 Sag 1816/B41	Biskop beder Tilemann om at opkræve det årlige beløb til stiftets enkekasse inden landemodet juli 1816. Det drejer sig om 4 enker, der får i alt 496-2-4 rbd. NV. Ferring-Vandborg skal betale 3-2-4 rbd NV. Ingen har betalt til nu.
1816 11.4. 17.4 25.4.	Mageskifte C4-460, C4-430, C4-488 1816 sag. nr. 133, jf C39 H6, sag 1816/B81 (se o.1815 nr. 264)	<i>11. april (C4-488):</i> Tilemann indstiller efter anmodning fra Nørager, at udgifterne på udparcelleringen af Ferring præstegårds jorder udredes af jordernes købesum, og ikke af indtægten af lejen for 1815 af jorden, da det synes rimeligst, og Nørager i høj grad trænger til den lejeindtægt. <i>17. april:</i> tilskrevet Rentekammeret og Tilemann <i>25. april (C4-430, også i C39H-6):</i> Stiftsøv. til Tilemann: Rentekammeret har d.13.5.1815 bestemt at Høsts regning skal betales af græslejen, og hvis det ikke er nok, af købesummen for de solgte parceller. Så Tilemanns forslag om at overskuddet af lejen går til Nørager kan ikke godkendes.

⁴⁹ Haves i fotokopi.

Jf sag K nr. 1060, start 18.8.(B8-303). Den 4.dec: "Tvangsmidler må anvendes".

⁵⁰ Haves i fotokopi⁵¹ Haves i fotokopi. Har ikke dato eller journalnr. Lå ved B2/1816. Der lå også et andet uden dato og nr. Det har jeg flyttet til 1818 o. 26.sept. da indholdet passer med det tidspunkt. Men dette hører måske også til der.

1816, 11.4. 17.4.	Mageskifte C4-460, C4-430, C4-488 1816 sag. nr. 134, jf. C39 H-6, sag 1816/B76 se o. 1815 nr. 264)	<i>11. april (C4-488):</i> Tilemann til Stiftsøv. De højstbydende på præstegårdsjorden rykker for godkendelse af auktionsbuddene, da de skal i gang med forårsarbejdet. T. foreslår at de må tage jorden i brug mod at betale rente hvis buddene ikke godkendes. Det er dog frit for dem om de vil tage jorden i brug nu. <i>17. april (C4-430):</i> Stiftsøv. til Rentekammeret: Rykker for godkendelsen. <i>17. april (C4-430, også i C39H-6):</i> Stiftsøv til Tilemann: Godkender hans forslag og har rykket Rentekammeret.
1816, 29.4, 7.5. 14. 5 13. 7	økonomi udpankning, skatter B77B-174 læg 1816 ⁵² B8-303 1815 sag K 1060	<i>29. april og 7. maj (B77B-174):</i> Fogedbesøg hos Nørager. Der skyldes skatter for 1815 på i alt 221-4-13 rbd NV samt omkostninger på 11-67 rbd NV dvs. i alt ca.233 rbd NV. Han kan ikke betale. Nørager er ikke hjemme d.29.april, men den 7.maj Vidner er begge gange Jens Munksgaard og forpagter Jens Madsen. <i>14. maj (B8-303)</i> Skønau meddeler amtet om de to forgæves besøg. <i>13. juli (både B8-303 og B77B-174)</i> Rentekammeret meddeler henstand til udgangen af 1816
1816, 14.5.	økonomi, gæld B8-1184 s. 247b ⁵³	Hans Peter Gammelgaard af Vandborg indkalder Nørager for Forligelseskom., da han skylder ham 37 rbd, 8 m. NV. Nørager kom ikke, men sendte et brev om at han ikke kunne møde "formedelst Embeds Forretninger", men tilbød en afbetaling. Da vilkårene ikke var nævnt, blev sagen henvist til rettergang.
1816, 18.5. 27.5.	Økonomi, kaldsbrev C4-312 C4-278 1816 sag. nr.238, jf. C39H-6 sag 1816/B100 se o. 1814 nr.433	<i>18.maj (C4-278):</i> Kancelliet: Nørager skal løse sit kaldsbrev. Gebyret er 51 rbd. 54 sk. NV. Ellers skal han betale dobbelt gebyr. <i>27.maj:(C4-278, også i C39 H-6):</i> Hiort giver beskeden videre til Tilemann (NB der er samtidig samme besked om 2 andre præster)

⁵² Alle i B77B-174 haves i fotokopi og er transkriberet.

⁵³ se fortsættelsen den 20.juni

1816, 8. 6, 13.6. 2.9.	mageskifte C4-300 ⁵⁴ , C4-430, C4-460, 1816 sag nr. 227 jf. C39H-6 sag 1816/B108 jf. B8-304 1816 sag G (el. H) nr. 590 og 848	<i>Nr. 227/1816, 8. juni (C4-300):</i> Rentekammeret godkender salget af Ferring præstegårds jorder. Det drejer sig om 9 parceller, i alt 5-4-1-2½ td htk. Købesummen var i alt 3525 rbd NV. Dertil kommer kornafgiften. Reskriptet kan fås ved at betale 11 rbd. 24 sk. Der kan nu udfærdiges auktionsskøder, og pengene kan opkræves. <i>13.juni (C4-430, også i C39 H-6):</i> Stiftsøv. til Tilemann: Beskeden sendes videre. <i>B8-304, nr.590/1816: 8.juni:</i> brevet fra Rentekammeret. Ekspedition: 20. juni, 15. aug. og 27.dec. <i>Nr. 848/1816: 2.sept:</i> Amtsforvalter Skierbeck giver oplysninger om de ufrie jorder, og sender restancelister på parcellisterne. Ekspediton: fra 5.sept. til 17.juni 1817.
1816, 18.6.	Kirke og præstegårdss yn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> Samme tilstand om ved sidste syn. Det blev pålagt beboerne at afhjælpe manglerne denne sommer. Det lovede de. <i>Vandborg Præstegård:</i> Endnu værre end ved sidste syn, især taget. Kun begyndt at reparere i østre ende af stuehuset. <i>Nørager</i> var der ikke, trods underretning om synstidspunkt. <i>Ferring Kirke:</i> OK med enkelte mangler.
1816, 20.6, 1.8., 11.11.	Økonomi, rykker og udpankning B77B-9 fol.758b+833a B77B-10 2a +408a B77B-174 ⁵⁵ læg 1816	<i>20. juni nr.9</i> Hans Peter Gammelgaard rykker pastor Nørager for ikke at betalt det forfaldne beløb 37-1-8 rbd NV lånt i 1815. Nørager var til stede men var ikke mødt op i Forligelseskommissionen d.14.5.1816. <i>1. aug. 1816 Dom:(fol.408a i tingbogen):</i> Nørager skal betale beløbet + renter + sagens omkostninger, <i>11.nov. 1816:</i> udpankning: Dommen skal eksekveres, men han kan ikke betale. Hele det skyldige beløb er nu på 74-1-13 rbd NV. <i>Nørager</i> var der ikke. Konen sagde at de ikke kunne betale, da alt, de ejede, var reserveret skattebetaling. Fogden forkyndte lovlig udlæg i samtlige Nøragers løsøre, dog skulle skattebetalingen først tilgodeses. Vidner er forpagteren Anders Madsen og E. Nielsen fra Lemvig (Samtidig var der fogedbesøg om skatterestancen for 1816. Se skattesagen d. 4.11. 1816ff).
1816 28.6	økonomi Skat Ferring præstegård C39 H-6 Sag 1816/B 117 ⁵⁶	Amtstuen til Tilemann: alm. skrivelse om at skatterne for Ferring præstegård for de 2 første kvartaler i 1816 skal betales i amtstuen lørdag d. 27.7. kl. 2 eftermiddag. Inden 20. juli skal amtsforvalteren have skattebogen for at gøre den op.

⁵⁴ Rentekammerets brev haves i fotokopi.⁵⁵ B77B-174 haves i fotokopi og er transskriberet. Her er alle sagens akter.⁵⁶ haves i fotokopi. Det er en trykt blanket udfyldt med de specielle oplysninger om skattested og tid. Der lå lignende blanketter i brevmappen.

1816, 5.7. 15.7.	mageskifte C4-460, C4-430, C4-488 1816 sag nr. 268 jf C39 H-6 sag 1816/B125	<i>5. juli (C4-488):</i> Stiftsrevisor Hansen melder at Tilemann har indbetalt de lånte penge for udskiftningen af Ferring præstegårds jorder. Men mener at Ribe Hospital bør have 5 % i rente af den lånte kapital for at betale Høst. <i>15. juli (C4-430, også i C39 H-6):</i> Stiftsøv. til Tilemann: rimeligt at Ribe Hospital får 5% renter. Anmoder Tilemann om at sørge for betaling. <i>15. juli (C4-430):</i> Stiftsøv. til stiftsrevisor Hansen: Tilemann er blevet anmodet om at betale ham de ønskede renter.
1816, 17.7 u.28.6.16	Lån ⁵⁷ B77C-6 fol.138b	3. Poul Olesen Kiær i Fjaltring låner 1150rbdNV af Anders Madsen, forpagter af Vandborg Præstegaard. Sikkerhed: 3 pr. i gården Kiær, Fjaltring, htk. 2 t,5sk. pp. fol. 21b.
1816, 18.7 u.28.12.15 24. dec. 1815 11.1.1816	Forpagtning ⁵⁸ B77B-9 fol.763a + B77B-SP5 fol. 482a-483b B8-303 1816 sag K 42	nr.15. Forpagtningskontrakt mellem pastor Nørager og Andreas Madsen fra Sønder Giørding sogn ved Ribe ang. præstegården med bygninger og jord i 5 år fra 1.5.1816 til 1.5.1821 eller i præstens embedstid. Skal i forpagtningsafgift yde 30 t. korn årlig + mange naturalier og arbejde, evt. mod betaling. Præsten betaler skatter og lign. Pt.16: Forpagteren har ret til 1. bud hvis præsten vil sælge sin præstetiende. <i>24. dec. 1815:</i> Amtet modtaget forpagtningskontrakt fra amtsprovst Tilemann. <i>11.jan. 1816:</i> påtegnet og tilbageleveret fra amtet.

⁵⁷ Dato mangler for underskrift. Jf. rykker d.30.7.1817 (fol. 185a) med dom d.13.8.1817 (fol. 186a)

⁵⁸ kontrakten haves i fotokopi (fra B77B-Sp5) og er transskriberet. Den er dog noget svær at tyde. Den er utrolig detaljeret med hensyn til hvad der kræves af forpagteren. NB det skal den også være i følge Mandix. Dagjournalen er afskrevet.

1816, 22.7.ff	Rytterheste ⁵⁹ B8-304 1816 sag O nr. 734,	<i>22.juli:</i> kancelliet."3 af de udsendte circulaire om afgaaede Rytterheste tilbagekomne". Desuden "en Skrivelse fra Præsten i Haderup om Henstand med at stille en Hest." fortsætter med mange indførsler både på side 1 og 2, både fra kancelliet og fra præster. Meget svær at læse.
1816, 6.9.	Økonomi, skat ⁶⁰ C39 H-6 Sag 1816/B172	Holstebro Amtsstue udbeder sig snarest muligt "Ferring Præstegaards Skattebog", som det mener Tilemann har. Det skal bruges til "Opgiørelse af 1814 Aars Skatter, der endnu resterer og som H ^r Justitsraad Skønau skulle erlægge her i Amtstuen".
1816 4.11. 11.11., 17.12 28.11. 12. 12.	Økonomi skatter udpankning ⁶¹ B77B-174 læg 1816 B8-303, 1815 sag K 1060b	<i>4. nov. og 11.nov.(-174):</i> Herredsfogden vil inddrive skatter for 1. halvår 1816 på i alt 95-2-5 rbd NV, dertil gebyrer på 11-67 rbd N. Vidner den 4.11.:sognefoged Jens Munksgaard og forpagter Jens Madsen, og vidner den 11.nov: L. Nielsen fra Lemvig og forpagter Jens Madsen (NB 11.nov. vil fogden også inddrive gælden på 37-1-8 rbd NV til Hans Peter Gammelgaard (se under 20.6.1816). Præsten er ikke hjemme begge gange, men konen siger at han ikke kan betale, heller ikke afdrag. <i>28.nov:</i> (K1060): Skønau indsender "Forretning" til amtsstuen om ankyndiget eksekution. <i>12. dec.</i> (K1060): Amtet indsender den til Rentekammeret og underretter Skønau derom. <i>12.dec.</i> (-174) Amtmanden beder Skønau om at beslaglægge den del af præstetienden der udgør det skyldige beløb for 1816. <i>17. dec.</i> (-174): Nørager kan ikke betale men fremlægger "efter Opfordring" en fortegnelse over skyldig præstetiende. Der beslaglægges nu præstetiende til at betale gælden, der nu er på i alt 216 rbd NV, dvs. skattegæld på 95-1-2-9 og gebyrer på 120-4-0. 4 vidner: sognefoged Jens Munksgaard, møllebruger Laust Jensen, gårdmændene David Grysbek og Jens Mølgaard, ikke forpagteren.

⁵⁹ Dagjournalen er dels transskriberet, dels resumeret

Ang. rytterhest se Kirkehistorie bd.4 s.362f: indført 1666: hver sognepræst skulle stille en god rytterhest med udstyr samt en karl, også veludstyret. Eller betale 30 rd. Senere gjaldt forpligtelsen ikke alle præster, men man kunne udtrækkes til det.

I Bisteds forpagtningskontrakt, læst 7.10.1813, skal forpagteren mod betaling give foder til bl.a. en rytterhest. I Nøragers kontrakt, læst 18.7.1816, skal forpagteren holde hans rytterhest med foder imod at benytte den. Mon hesten er død, og der skal købes en ny, siden der bliver så stor sag ud af det? Eller foregriber kontrakterne kravet om en rytterhest? Det hele er noget uklart, så det medtages ikke i artiklen om Nørager.

⁶⁰ NB vedr. skattebøger: Der har været en sag om hvorvidt en nytiltrådt præst hæftede for forgængerens skyldige skat, dvs. om skattebogen hørte til embedet eller til personen. Det blev afgjort at den hørte til personen.

⁶¹ Alle akter fra B77B-174 læg 1816 findes i fotokopi og er transskriberet. Sagen står under 1815 K1060 i B8-303, selv om det er en ny skattesag.

Der er noget mystik med forpagteren, for Andreas Madsen forpagtede præstegårdsjorden i d. 28.12. 1815, læst 18.7.1816, men han er måske allerede rejst? NB den 18.12. 1815 hed forpagteren Mads Sørensen!

1816,8.12.	Fæstebrev ⁶² C39H-10 u.nr.	Nørager udsteder fæstebrev til Mads Nielsen Hav i Ferring på det stykke jord, 0-4-1-1¼ td. Htk., "som af Præstegaardens Marker ved Udskiftningen er tilfalden hans iboende Huus, som ligger paa Ferring Gade, Østen for Kirken. Han og hans kone Maren Eskildsdatter har det på livstid. Fæsteren nyder alle de Herligheder som er tillagte præstegårdsjorder, men skal udrede alle nuværende og kommende kongelige skatter og afgifter. Hvert år til 1.dec. betales 5 rb. SV til præsten. Inden 14 dage betales også til præsten 40 rbd NV i indfæstning
------------	---	---

⁶² haves i fotokopi

1817	konfirmation (C494 C-1)	Anders Christian Nørager, 15 år. Søn af præsten Nørager og kone.
1817, 27. 1. ff, bl.a.15.3.	Skatter B8-305 ⁶³ K 1817/83, fortsat fra 1815/nr.1060	<i>27. jan:</i> Amtsforvalter Skierbeck beder om at måtte inddrive skatten for 1815 hos Nørager, da den bevilligede henstand nu er udløben. <i>Bl. a: 15. marts:</i> Rentekammeret bevilger henstand til næste snapsting.
1817, 30. 1. 4.2, m.m.	skat? rangsperson er B8-305 ⁶⁴ K 1817/107 C39 H-7 Sag 1817/B21	<i>1817/107, 30. jan:</i> Amtsforvalter Skierbeck melder at mange sognepræster ikke har indsendt "Mandtaller over Rangspersoner" "for forskellige Quartaler 1816". De er fordret af revisionen, så han beder Amtet om hjælp. <i>Bl.a. 30. marts:</i> Bisted: har ikke indsendt da der ingen rangsperson er i hans sogne. <i>25. april:</i> Amtet svarede Bisted at han under alle omstændigheder skal give besked. <i>4. feb (C39 H-7).</i> Ringkøbing Amtshus til Tilemann: d.29.8.1816 har amtsforvalter Skierbeck mindet alle sognepræster om Rentekammerets cirkulære dat. 30.6.1812 "angaaende maanedlige Lister over Rangspersoner". Men han savner stadig mange bl.a. fra Ferring og Vandborg for hele 1816. Hvis de ikke indsendes inden 3 uger, skal der betales bøde.
1817, 10.2, + bl.a.: 12.5 27.5. 3.6.	Rytterheste B8-305 1817 sag P nr.169 ⁶⁵ (fortsat i 1030/1817) Se o. 22.feb C39H-7, sag 1817/B33	<i>10. feb.:</i> kancelliet og mange "stæder": ansøgninger om henstand og multker for ikke at have stillet en hest. Mange indførsler bl.a: <i>12 maj:</i> "givet forestilling til Cancelliet om Hestene for Stabye og Vandborg". Com. H. Fogderne Skønau og Grønlund. <i>27. maj:</i> Cancelliet melder at ingen Henstand kan tilstaaes" 3. juni: "ovennævnte kanc. Skr. om Hestene
1817 15.feb. 5.4	økonomi, skatter, Ferring C4-460 1817. sag nr. 106 se også B8- 305 sag K361/1817 ff ⁶⁶	<i>15.feb.:</i> Nørager ansøger stiftsøv. "om at maatte være fri for at betale Skat efter Forordn. 1. Okt. 1802 til dette Aars Begyndelse." <i>5. april: (C4-430):</i> Stiftsøv.: sendt til Rentekammeret med erklæring: N. har siden 8.dec. 1808 været fritaget for at betale den påbudne afgift på Ferring præstegårds jorder. N's ansøgning er vedlagt en sandfærdig erklæring fra amtsprovsten om ansøgerens forfatning. Derfor anbefaler stiftsøv. ansøgningen. jf. Rentekammeret, dat. 27.9.1817: almen skrivelse om fritagelse for afgift efter forordn. 1.10.1802

⁶³ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret

⁶⁴ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret

⁶⁵ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret

⁶⁶ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret fra dagjournalen

1817, 22. feb.	Rytterheste C39H-7 Sag 1817/B33 ⁶⁷	Kancelliet meddeler Tilemann via biskoppen: Generalkrigscommissair Fischer for 2. jyske distrikt har meddelt kancelliet at han har 27 vakante hestener., af hvilke de 13, der skulle besættes af præster, "vanskeligen vil kunne tilveiebringes", da nogle af de 13 præster mangler evne, og de få, der kunne undvære pengene, ikke kan få heste, som kan bruges. "Blandt de Præster, som ere aldeles uformuende til at stille Rytterhest" fremhæves Büchler i Staby og Nørager. Fischer beder om at der findes midler til hjælp til de uformuende præster, "enten fra de Kald, som ere fritagne fra den Byrde eller paa andre Maader". Biskoppen beder om Tilemanns tanker om sagen inden han svarer kancelliet..
1817, 14.4.	Økonomi, Enkekasse. C39H-7 Sag 1817/B58	Biskop beder Tilemann om at opkræve det årlige beløb til stiftets enkekasse inden landemodet juli 1817. Det drejer sig om 4 enker: "de 2 sidste Enker paa Sneum og Tjerreborg samt Hjarup og Vamdrup Sogne kald". (NB vist nok de samme som i 1816). De får i alt 557-2-14 rbd. NV. (Motsat de andre år er der ikke vedlagt en liste over betalere).
1817, 19.4. ff. bl.a. 25.4. 13.5. 7.6. 13.6.	Økonomi, skatter, Ferring præstegård B8-305 ⁶⁸ Sag K 361/1817. (Fortsættes i 1074/1817) C39 H-7, sag 1817/B89 ⁶⁹ og 1817/B114	<i>19. april:</i> Rentekammeret sender Nøragers ansøgning om eftergivelse af afgift for Ferring Præstegaard og tiende. Ekspedition. Bl..a <i>25. april:</i> Skierbeck spørges om afgifts beløbets størrelse. <i>13. maj</i> (C39 H-7, sag 1817/B89): Amtmand spørger Tilemann, om til hvornår Nørager havde jorden, og om der var en mellemtid inden nye ejere overtog den. Desuden om de ufrie jorder på 1-3-2-0 td.htk. under præstegården er afhændede, for de omfattes ikke i reskriptet om jordens udstykning. <i>7. juni:</i> Rentekammeret bevilger henstand til september måneds udgang. <i>13. juni</i> (C39H-7, sag 1817/B114): Amtet meddeler Tilemanns Rentekammerets besked om at Nørager får udsættelse. Ifølge Skierbecks opgørelse skylder N. 601 rbd NV siden 1. juli 1811
1817, 12. 6.	Ferring præstegård C39H-7. Sag 1817/ B113	Stiftsrevisor Hansen til Tilemann vedr. regnskabet for bl.a. salget af Ferring præstegårdsjorder: Nørager skal have udbetalt "de til nærværende Termin forfaldne Renter af Overskuddet af Købesummen" af jorderne. Det var på 2370 rbd NV (NB i alt eller overskuddet?).
1817, 17.6	Kirke- og præstegårdss yn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> Trænger til reparation overalt både ude og inde. Kirkeværgerne beviste at de havde aftalt med en murermester om at få alt repareret til foråret. <i>Vandborg Præstegård:</i> Som helhed lige så ringe som sidst. Noget bl.a. forpagterens værelser er reparerede, andet er blevet værre. Nørager pålægges at få alt repareret bl.a. med tømmeret fra Ferring. <i>Ferring Kirke:</i> I god og forsvarlig stand., blot trænger gulvet stadig til reparation, og alterklædet bør udskiftes med et nyt.

⁶⁷ haves i fotokopi. Jeg har ikke set den i biskoppens journal (nok oversat). Rytterhestesagen er nævnt 1. gang d. 22.7. 1816. Næste gang er 16. aug. 1817 (sag nr. 374). Büchler er åbenbart et ligeså stort problem som Nørager (se Viberg)

⁶⁸ ⁶⁸ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret fra Dagjournal

⁶⁹ både B89 og B114 haves i fotokopi.

1817, 22.7.	Rykker, forpagter B8-1185, s. 49a	Anders Madsen af Vandborg Præstegård har indkaldt Poul Kjær i Fjaltring, fordi han skylder ham 1150 rbd NV med renter. Sagen henvist til rettergang.
1817, 30.7 + 1817, 13.8	rykker ⁷⁰ B77C-6 fol.185a+186a	Nr.5. Anders Madsen fra Vandborg Præstegaard rykker gårdmand Poul Kiær i Fjaltring angående en fordring på 1150 rbd NV med renter. PP fol. 16. Dom afsagt d.13.august og indført fol.17 i PP
1817, 10.8	Stegmann i Ulfborg ⁷¹ B8-305, sag K 839/1817 til 325/1818	Pastor Stegmann i Ulfborg søger amtet om skatteudsættelse.
1817, 15.8.	Ferring præstegård, Skatter C39H-7, sag 1817/B160 ⁷²	Amtmand til Tilemann: Da han ikke har reskriptet om nedlæggelsen af Ferring sognekald, dat. 6.8.1814, ved han ikke hvad der tilkom skolevæsenet, når præstegård med jorder blev solgt. Har fra amtsstuen fået at vide at Nørager for 1816 skylder skat for 1-6-1-2 td. htk. af Ferring præstegårds fri jorder. Men han ved ikke om de jorder for bestandig er overdraget sognepræsten i Vandborg eller om det er en midlertidig overdragelse.
1817, 16.8., 21.8., 20.9.	økonomi, rytterheste C4-312, C4-225 C4-279 sag nr. 374/1817 C39H-7 sag 1817/B165 ⁷³	<i>16. aug. (C4-279):</i> Kancelliet: Nørager og Büchler kan ikke fritages for at holde rytterheste, for "Det kongl. General Kommissariats Collegie" kan ikke give sit samtykke til at "noget nationalt Heste-N ^o henstaaer ubesat." <i>21. aug. (B165/1817, C39H-7):</i> Biskop til Tilemann: Videregiver kancelliets svar. Beder om Tilemanns mening om sagen. <i>20. sept (C4-225):</i> biskop tilskrevet kancelliet: Begge præster har ikke råd til at anskaffe rytterheste
1817, 8.9.	fødsel (C494 C-1) Family)	Anna (Ane) Henriette Margrethe fødes. Forældre: Nørager og hans kone Lovise Katrine. Døbes 16. 9. Faddere: "Præstens Datter Marie Elisabeth", gårdmand i Ferring Thomas Vang og hans datter, gårdmand Poul Christian Damgaard og hans datter Margrethe, forpagteren i præstegården Anders Madsen, præstens søn Anders Christian, gårdmand Søren Dalen, "Forpagterens Karl Niels Ydersted".
1817,16.9.	auktion B77C-26 fol.442a-443a	auktion over gården Kiær i Fjaltring, 2-5-0-0, med bygninger og avl, ejet af Poul Olesen, rekvireret af Anders Madsen af Vandborg efter dom og udlæg, læst 13.8.1817. Gården gik til Anders Madsen for 560rbdNV. Besætning, ind- og udbo blev solgt for 218-1-3 rbd NV-

⁷⁰ Jf. lån tinglæst d.17.6.1816, fol 138b. Långiveren er forpagter

⁷¹ Wiberg, bd.1 s.620: Skudsmål: upålidelig, en dygtig landmand. forflyttes 25.5.1824 til Hesselager.

⁷² haves i fotokopi. NB er ikke fundet i amtets dagjournal, men kan være gemt i alle sagerne om Ferring præstegårdsjord.

⁷³ haves i fotokopi

1817, 22.9.	Skilsmisse, forpagter B8-1185 s.67b-68b	Anders Madsen, forpagter af Vandborg Præstegård, og hustru Ingeborg Jørgensdatter ønsker at blive skilt "formedelst ulige Sindsstemning". Bevilliges. Sønnen Mads på 12 år får faderen. NB i 1822 giver Anders Madsen, p.t. på Harboøre sit samtykke i at Ingeborg gifter sig igen (B8-1186, s.146b-147a).
1817, 23.9, Bl.a. 9.12. 18.12.	Rytterheste B8-305, sag P nr.1030/1817, fortsat fra 169/1817.	<i>23.sept.:</i> Amtet til kancelliet om rytterheste. <i>9.dec.:</i> Kanceliet vil (forskyde?) hvad 2 heste koster i Vandborg og Stabye pastorat. <i>18.dec.:</i> Amtet til kancelliet: foreslår licitation.
1817, 15.10 ff bl.a. 8.nov. 20.nov 1818: 6.feb. 20.feb. 5.5.	Økonomi, Skatter B8-305, sag K 1074/1817 Ferring præstegård Fortsat fra 361/1817. Fortsættes i 650/1818	<i>15. okt.</i> Skønau indsender til amtet en "Expeditions Forretning", afholdt hos Nørager for resterende skatter for 1. halvår 1817. <i>8. nov.</i> Rentekammeret giver henstand til årets udgang. <i>20. nov.</i> Skierbeck meddeler efter Rentekammerets ønske at Nørager i alt skylder 894 rbd i skat. <i>6.feb. 1818:</i> Skerbeck anmodes om yderligere oplysninger om skatten for Ferring præstegård. <i>14. feb:</i> Rentekammeret giver N. henstand til marts måneds udgang. ⁷⁴ <i>20.feb:</i> Nørager skal aflevere "Quitteringsbogen for Ferring Præstegaard". <i>5. maj:</i> Amtet sender Skierbeck kvitteringsbogen
1817 7.11.	Rangsperson er C39H-7, sag 1817/B207	Amtshuset meddeler Rentekammerets besked: Præsterne på landet kan undlade at indsende månedlige lister over rangspersoners af- og tilgang i sognet, men nøjes med den årlige fortegnelse mod straks at give besked om af- og tilgang af rangspersoner. Listen er befalet i cirkulære af 30.6.1812

⁷⁴ er det svaret på ansøgningen om eftergivelse på 600 rbd? Se Bispearkivet 14.12.1817 med sidste indføring 12.2.1818. Eller er det henstand med de nye forfaldne skatter?

1817 23.11	Ferring og Vandborg præstegårde, skatter, bygningshjælp C39H-7 Sag 1817/B217 ⁷⁵	<p>Nørager til Tilemann: beder om hans mening om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bør jeg ikke være fri for at betale "Nytte og Krigsskat af Ferring præstegård i året 1815, samme år hvor jeg blev betaget al Nytte og Brug " af den? 2) udbeder sig svaret skriftligt 3) Når præstegårdens skatter var betalt, skulle det øvrige af Jordleien ikke også bruges til at betale udskiftnings- og parcellerings omkostningerne? og hvis det ikke var nok, så af købesummen? For det kan ikke være rigtigt at jeg skal svare skatter af en gård, som jeg ikke mere kan bruge! 4) Landmåleren må have fået for stor betaling, hvis en hel gårds indtægter (jordlejen) fratrukket skatter ikke er nok til at udrede hans udgifter. Derfor vil jeg gerne se landmålerens regning. 5) Hvor stor er den del af gårdens købesum som blev sat på rente? Hvornår gjorde den det?Hvem kan jeg få renterne af? 6) Når kongen har bevilliget mig 100 rbd SV til bygningshjælp, bør jeg så ikke have dem inden jeg køber materialerne? "da man nødvendig maa have Penge til at købe for, og da jeg end ydermere er en fattig Mand saa kan jeg ikke faa ret meget paa Credit." Men hvis provsten vil købe materialerne for mig, er jeg fuldkommen tilfreds. <p>Hvis provsten, som hans nærmeste overordnede, ikke vil svare, vil jeg gå højere op.,</p>
---------------	--	---

⁷⁵ haves i fotokopi

1818, (dog 14.12. 1817)	økonomi, skat C4-312 C4-225 C4-279 1818 sag nr.8 og nr.63.	<i>nr. 8, d. 14.dec. 1817:</i> Nørager søger om eftergivelse af skatter til beløb 600 rbd NV. <i>nr. 8, d.14. jan.</i> (C4-225) biskop sendt til kancelliet med følgeskrivelse: lever i dybeste armod. Kendt ham fra tiden i København, altid fattig. Anbefaler ansøgningen. <i>nr. 63, d.7.feb. (C4-279):</i> Kancelliet har anbefalet Rentekammeret at Nøragers skattegæld eftergives <i>nr.63, d.12.feb.</i> (også i C39H-10): Biskop til Tilemann: besked om Kancelliets afgørelse.
1818, 31.1. mv.	Skatter B8-305, sag K nr.162/1818. (Fortsat fra 1193/1817. Fortsættes i 651/1818).	<i>31.jan:</i> Rentekammeret giver adskillige præster henstand med resterende skatter til udgangen af marts. Ekspedition: en hel bunke gnidret, bl.a. ansøgning fra Stegmann i Ulfborg. (se 839/1817), men jeg kan ikke se Nørager og Büchler nævnt.
1818, 21.2., 27.2.	Tiendeskat B8-305, sag K, nr. 231/1818. (Fortsættes i 415/1818) ⁷⁶ .	<i>21.feb.</i> Rentekammeret: Vil høre om Ferring, Stabye, Sevel Huusbye og Madum sogne har betalt for meget i tiendeskat. (spørgsmål om den er udregnet ud fra om den er ydet i kærven eller skæppen, eller hvornår den sælges tilbage? Uklart hvad der sker med den.) <i>27 feb.:</i> amtmanden anmoder bl.a. Claudi om at få beboerne bl.a i Ferring til at indsende dokumentation for "fra hvad Tid Tienden har været dem overladt".
1818, 16.3 u.25.2.18	lån B77B-10 fol. 75b	<i>nr.5:</i> Anders Madsen, forpagter i Vandborg præstegård låner 800 rbd NV af pigen Ane Margrethe Christensdatter på Harbøre. Sikkerhed: 1 pr. i besætning, ind- og udbo i præstegården. fol.11
1818 5.5. 11.5.	Økonomi, rytterhest C4-279 C4-312 1818 sag nr. 190 + C39H-7, sag 1818/B47	<i>5.maj (C4-279):</i> Kancelliet har givet Büchler i Stabye og Nørager hver et gratiale på 400 rbd NV. på grund af forpligtigelsen med at stille rytterhest. Pengene anvises fra amtstuen. <i>11.maj (C39H-7):</i> Biskop givet Tilemann besked.
1818 19.6. 3.6. (!)	Forpagter i Vandborg B8-305, sag T nr. 653/1818	<i>19. juni:</i> Pastor Dahl i Fjaltring Præstegård "sender Restanceliste paa Forpagteren i Vandborg Præstegaard Lars Andersen Madsen, over resterende Kirketiende af Gaarden Østergaard i Fjaltring for Aaret 1817". <i>3. juni (eller den 23?):</i> "Exp. og tilbages".

⁷⁶ Sag 415, den 20.april, drejer sig om tienden i nogle andre sogne. Sagen fortsætter hele året og er vist ikke relevant.

1818, 20.6.	Skat, økonomi B8-305 Sag K 650 og 651/1818 Fortsat fra 1074/1817	Rentekammeret meddeler at Nørager og Büchler i Staby med 9 andre præster har fået henstand til udgangen af oktober med "Skatterestancer til Indgangen af Aaret 1817".
1818, 23.6.	Kirke- og præstegårdss yn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> stadig samme mangler som sidste år. Årstiden havde endnu ikke tilladt mureren at reparere det aftalte. <i>Vandborg Præstegård:</i> Samme mangler som sidst. Der var mange helt nødvendige reparationer bl.a. nyt tag over nogle huse og reparation af andre tag, rep. af bageovn og bryggersskorsten. <i>Ferring Kirke:</i> Samme tilstand som sidst, dvs. at gulvet ikke var repareret., heller intet nyt alterklæde.
1818, 23. 6.	Rykker, forpagter B8-1185, s.130a	Mads Gaaskjær i Vandborg har indkaldt Anders Madsen af Vandborg præstegaard fordi han skylder ham 110rbd. NV. Forlig om betaling
1818, 25.6 u.23.6.18	rykkerforlig B77B-10 fol.86a	nr.14 forlig ang. 110rbdNV som Anders Madsen i Vandborg præstegård skylder Mads Øster Gaaskiær. fol.49
1818, 26.7.	Bispe skift DBL	Biskop Viktor Kristian Hjort dør d.26.7. 1818. Betydelig kasse mangel i de offentlige kasser afsløres da. Ny biskop bliver fra 1819 Jens Michael Herz (dør 1825)
1818, 28.7.	rykker, forpagter B8-1185, s. 140b	Anders Madsen af Vandborg præstegaard har indkaldt Poul Christian Veiling af Dybbe fordi han skylder ham 47 rbd NV. Tilstod fordringen, men sagen blev henvist til rettergang.
1818, 28.7.	rykker, forpagter B8-1185, s. 140b	Anders Madsen af Vandborg præstegaard har indkaldt Christen Christensen i Ferring sogn fordi han skylder ham 11 rbd NV. Tilstod fordringen. Forlig.
1818, 28.7	rykker, forpagter B8-1185, s. 142a	Anders Madsen af Vandborg præstegaard har indkaldt Jens Fisker af Harbøre fordi han skylder ham 25 rbd NV. Sagen blev henvist til rettergang
1818, 28.7.	rykker, forpagter B8-1185, s. 142a	Peder Bonnet af Overbye i Rom har indkaldt Anders Madsen af Vandborg præstegaard fordi han skylder ham 50 rbd NV. Tilstod fordringen. Forlig.
1818, 30.7.	embedsførelse. Klage C39H-7, sag 1818/B110	Amtmand Rosenørn til Tilemann: klager over Nørager og Büchler i Stabye: De har ikke indsendt forsørgelsesplaner for 1818, regnskaber for 1817 og heller ikke fattigregnskaberne for 1816, selv om de ofte er blevet rykket for de sidste. "Det synes at disse Embedsmænd enten ikke ville, eller aldeles ikke kunne udføre de dem i saa Henseende paaliggende Embedspligter." Derfor "findes der fuld Føie til at andrage deres Efterladenhed for Det Kongelige Danske Kancellie for muligen at foranledige deres Poster besat med værdigere Subjecter."

1818, 30.7.	fødsel (C494 C-1)	Christian Jonassen fødes. Forældre: "Forpagter i Vandborg Præstegaard Jens Engelund i Faberg og Præsten Nøragers Datter Marie Elisabeth Nørager". Døbes d. 6.9. 18: Faddere; Madame Nørager, Mads Sørensen og hans kone Maren, "Pigen Margrethe i Præstegaarden, Præstens Søn Anders Christian, Forpagterens Karl Niels Yderstræde."
1818, 4.8.	Vandborg præstegård, Forpagter C39H-7 Sag 1818/B112/ ⁷⁷	Nørager til Tilemann: klager over at hans forpagter endnu ikke har "opfyldt Synsforretningens Bydende om den Reparation der skulde gøres i Aar paa Gaarden." Rykker ham hele tiden, men uden held. Forpagteren lover at gøre det inden høst, men den er nu nær. Beder om at provsten vil "skrive til ham desangaaende og skrive ret alvorlig og skarp". Ellers hjælper det ikke. "Hans Løvter kan man ikke stole paa, thi jeg kiender ham".
1818, 27.8.	Ferring præstegård C39H-7 Sag 1818/B141 ⁷⁸	Amtmand til Tilemann: Tilemann har meddelt ham den 21.aug. at køberne af Ferring præstegårds jorde ikke har "indløst det under 15 Maii 1816 udfærdigede Reskript, hvormed Salget er tilladt." Stiftøvr. har meddelt at det beløber sig til 11 rbd, 24 sk SV. Amtmanden råder til at beløbet straks betales i Rentekammeret, og så kan der undgås at betales dobbeltgebyr. Først når reskriptet er indløst, kan der udstedes skøder.
1818, 27.8.	rykker, forpagter B8-1185 s. 153a	Enken mad, Glerup med lavværge har indkaldt Lauritz Hansen forpagter i Vandborg Præstegård fordi han skylder hende 42 rbd. NV. Tilstod fordringen. Forlig om betaling
1818, 3.9 + 9.9.18 u.1.9.18	rykkerforlig, forpagter ⁷⁹ B77B-10 fol.98a + B77C-6 fol.323a	nr. 6: forlig: Laurits Jensen, forpagter i Vandborg præstegård, skal betale enken mad. Glerup i Lemvig 42rbdNV senest 17.11.1818. OBS både læst i herredsretten (3.9.18, fol.98a, pp.fol.82) og i birkeretten (9.9.18, fol. 323a, pp.fol.94a)
1818, 8.9.	Ferring præstegård C39H-7 Sag 1818/B155 ⁸⁰	Dems i København til Tilemann: Efter ønske af T. har han fået indløst "den til Salget af Ferring Præstegaards Jorder udstædte Bevilling af 15 Maj 1816", og han har betalt 7 rbd 83 sk. NV for den (simpel gebyr). Han sender den herved forseglet.
1818, 7.9.	Rykker, forpagter B8-1185, s. 154b	Uden indkaldelse mødte Anders Madsen forpagter af Vandborg Præstegård og Mathias Smith, Lemvig, "i Anledning af 87 Rbd. 2. M NV som And. Madsen skylder ham og skulle være betalt i afvigte Juni Maaned som ikke var sket". Tilstod fordringen. Forlig om betaling.

⁷⁷ haves i fotokopi. Det fremgår ikke af brevet om forpagteren er Anders Madsen eller Jens Christiansen, den lumpne svigersøn. Det er nok den sidste

⁷⁸ haves i fotokopi

⁷⁹ der er åbenbart flere forpagtere af præstegårdsjorden

⁸⁰ haves i fotokopi

1818, 16.9 + 17.9.18 u.7.9.18	rykkerforlig, forpagter B77C-6 fol.325b + B77B-10 fol.105b	Forlig: Anders Madsen, forpagter i Vandborg præstegård, forpligter sig til at betale Mathias Smidt i Lemvig 81 rbd 2m NV. inden 1.11.1818. Skulle være betalt i juni 1818. OBS både læst i birkeretten (16.9.18, fol.325b, pp.fol.95a-b) og i herredsretten (17.9.18, fol.105b, pp.fol.89)
1818, 23.9.	rykker, forpagter B8-1185 s. 157b-158a	Nørager har indkaldt forpagter Anders Madsen i Vandborg Præstegård, fordi han skylder ham resten af forpagtningsafgiften for 1817. Anders Madsen tilbød fra i dag helt at afstå fra forpagtningen af præstegården. Forlig om hvad der skal betales. Nørager har derefter ingen krav på nogen restance, og al deres mellemværende er afgjort
1818 24.9. 1.10.	Mageskifte Ferring præstegård C4-461 1818 sag nr. 357 C39H-7 Sag 1818/B179 ⁸¹	24. sept: Tilemann sender Stiftsøv. reskript dat.15.5.1816 ang. salget af 9 parceller af Ferring præstegård, på i alt 5-4-1-2½ td. ht.. Købesummen var i alt 3525 rbd NV, dertil kommer kornafgiften. 1. okt.(C39H-7) Stiftsøv. til Amtsprøvt Tilemann: returnerer reskriptet til videre "Bekendtgørelse for vedkommende".
1818, 26.9.	bryllup (C494 C-1)	Brudgom; Ungkarl Jens Christiansen, 23 år, gårdmandssøn fra Engelund i Faberg. Brud: Pigen Marie Elisabeth Nørager, 18 år, præstens datter, bor hjemme hos forældrene. Forlovere: hendes fader præsten og degnen i Vandborg Braae
1818 (ca. 27.9?)	Forpagter, Svigersøn C39H-6 u.nr og dato ⁸²	Nørager til Tilemann, hans oprigtige ven. Efter T.'s råd har han med 2 vidner opsagt sin forpagter Jens Christiansen, "den lumpne og for mig skadelige Svigersøn". Der er "ingen Forbedring i min oeconomicke Omstændigheder, førend han er væk", og han får en god forpagter. Men N. er ikke rolig før Jens er ude af sognet, hvor han højst har boet fra "Mortensdag af forrige Aar" (11.nov. 1816?) til "næstkommende Mikkelsdag" (29.sep. 1818?). Derfor vil han bede Tilemann og herredsfoged Skønau om hjælp til at få dem (mand, kone og barn) sendt til Faberg, hvor Jens kommer fra. Desuden beder N. Tilemann om at give karlen en seddel på 1½ hundrede søm og 1 td. kalk. som skal købes snarest (se brevet fra N. til T. dat. 23.11 1817)

⁸¹ haves i fotokopi. Se også 1816, d.8.6 (sag 227/1816) hvor Rentekammeret godkender salget.

⁸² haves i fotokopi. Brevet lå sammen med B2/1816, men hører indholdsmæssigt til her:

1818, 14.10.	Forpagtning, auktion ⁸³ B77B-252 fol.149b-150a	auktion over bortforpagtningen af Vandborg præstegård for flere år, rekvireret af pastor Nørager. Betingelser: Ved overtagelse straks betales i renter 15 td. byg og 10 td. havre, og for hvert af de efterfølgende 8 år fra 1.5.1819 betales 10 td. byg og 10 td. havre. Der kom intet bud, heller ikke hvis overtagelsen først var 1.5.1819 med betaling af 10 td af hvert ved overtagelse. Vidner: Gravers Brændgaard og Jens Agger
1818, 2.11. til 11.5.1820 Bl.a. 28.12. 5.1.1819 8.3. 1819	Skatter B8-305, sag K nr.1132 Se også C39H-8 sag 1819/ B3	2.nov. Skønau sender eksekutionsforretninger afholdt hos sognepræsterne i Vandborg og Gudum over resterende kongelige skatter og spørger hvad han videre skal gøre. 28.dec. Skønau meddeler "om en Pant- og Auct. Forretning hos Vandb. Præst, men maatte afbrydes formedelst hans Ustyrlighed." 5.jan 1819: amtmand skrevet til Skønau og Tilemann. 8. marts: Skønau sender Ex.- for (Oct.M.?) 1818 for Vandborg.
1818, 7.11	økonomi, rytterheste C4-312, C4-225, C4-279 ⁸⁴ 1818 sag nr. 485	7.nov. (C4-279) Kancelliet til biskoppen: Amtmanden har af kancelliet været "paalagt at foranstalte Licitation over Anskaffelsen af 2 ^{de} Rytterheste for Vandborg og Stabye Præstegaarde", og han meddeler at det mindste bud "for at stille en Hest og være ansvarlig for den i 6 Aar, var 34 Rbd Sølv aarlig, foruden de 12 Rbd Remonte- og Foderpenge". Kancelliet udbeder sig biskoppens "Betænkning desangaaende". 18.nov. (C4-225): Biskop til kancelli: Büchler har søgt om at blive fri for at stille en rytterhest. Men biskoppen finder ingen grund til det, selv om kaldet er et af de mindre i stiftet, for han har lige fået et gratiale på 400 rbd til at anskaffe en hest. Måske skulle hans pensionsbyrde i stedet lettes. 12.dec.: Kancelliet har godkendt licitationen over rytterhesthold i Stabye
1818, 22.12 + 9.2. 1819	økonomi skatter Auktion ⁸⁵ B77B-252 fol.169b-170b + 184a-b	22.dec.: Auktion i Vandborg Præstegård "over endel hos Præsten hr. Nørager, for resterende kongelige Skatter for første Halvaar 1818 udpantet og seguæsteret Gods". Præstetiende (mest fra Vandborg sogn) sælges for i alt 79-0-1 rbd RS. inden auktionen må afbrydes, da den fulde præst forstyrres for meget. Vidner: Gårdmændene Gregers Engberg fra Engberg og Poul Lyhne fra Dybe. 9.feb. Fortsættelse på rådstuen i Lemvig – vel uden ham! Salg af resten af kornet undtagen Peder Galtmoses som der intet bud var på. Desuden salg af inventar. 2 vidner fra andre sogne Købere fra Vandborg er Christen Bødker (eget korn), Poul Bruunsgaard, Anders Raaberg (bl.a. eget korn), Jens Nyegaard (bl.a. eget korn), Simon Muusholm (bl.a. eget korn)

⁸³ Sagen haves dels transskriberet, dels resumeret på PC. Jeg har ikke fundet nogen afslutning på auktionen. Se også de to rykkersager med forpagter Laurits Jensen og Anders Madsen i 1818

⁸⁴ brevet fra kancelliet d. 7. nov. haves i fotokopi.

"Remonte" betyder bl.a. "om de hos private udstationerede militærheste, foderhest" (ODS).

Det står noget uklart om der også blev afholdt licitation over en hest for Vandborg.

ang. 18. nov: Der er hele tiden sager om Büchlers manglende betaling af pension til forgængerren.

⁸⁵ Sagen haves i fotokopi Sagen haves dels transskriberet, dels resumeret på PC.

Jf tidligere auktion 3.1.1816 og ny auktion 23.3. 1820. Desuden fagedforretninger

1818, 28.12	Ferring præstegård. Brandforsikrin g C39H-7 Sag 1818/B244	Holstebro/Vium til Tilemann: Udbeder sig Tilemanns meddelelse om at Ferring præstegård kan udslettes af (brandforsikrings)protokollen, da han efter nytår skal til Ferring for at forsikre skolehuset, og så kan han samtidig foretage denne forretning.
----------------	---	--

1819, 5.1.	Auktion, Klage over Nørager C39H-8 Sag 1819/B3	Amtmand Rosenørn til Tilemann: Skønau har til ham indberettet forløbet af auktionen d.22.12.1818 hos Nørager. Han har bedt Skønau beramme en ny auktion. Han forventer at Nørager efter "alvorlig Forestilling" fra Tilemann ikke vil forstyrre den nye auktion. For øvrigt vil han "for denne Gang" overlade det til T, som Nøragers nærmeste gejstlige foresatte, at bedømme "hvorledes den af ham udviste Forargelse lader sig forene med hans Embedsstilling".
1819, 22.1. 2.2.	Vandborg Kirke B8-305 ⁸⁶ Sag C nr. 129/1819	22. jan: Kirkeværgerne sender "en Restanceliste til Authorisation paa Udgivter paa Kirkens Reparation, til Beløb" 65-5-12 rbd. 2.feb.: Amtmand "sendt Skønau til Approbation".
1819, 19.2.	Gæld B8-1185, s. 201b. ⁸⁷	Nørager indkaldes som debitor i købmand Chr. Aggersborg fallitbo. Skulle skyldes 42-5-1 rbd NV. Nørager lod møde ved Mads Sørensen, som sædvanlig forhindret på gr. af embedsforretninger! Men erklærede i et brev at han intet skyldte, tværtimod havde til gode. Henvist til rettergang
1819, 21.2	Embedsførelse Klage over Nørager C39H-8, Sag 1819/B55	Amtmand Rosenørn til Tilemann: D.30.juli 1818 klagede han til Tilemann over de manglende fattigvæsens regnskaber og forsørgelsesplaner og specielt over Nørager og Büchler. Men da han endnu intet har hørt fra T. derom, vil han nu minde om sagen!
1819, 5.3	udpantning B77B-169 fol.2a	fogedbesøg hos pastor Nørager. Skylder 80-0-6 rbd (SV?) og 9-2-1 rbd NV for skatter for okt. kvartal 1818. Kunne ikke betale, heller ikke gebyret på 11rbd. 67 s. sølv for denne forretning. Vidner var gårdmændene Gravers Brændgaard og Christen Korsled (i Ferring)
1819, 26.3. ff	Sognefoged B8-305 sag C nr. 447/1819	Skønau indberetter at sognefogederne i Vandborg, Nr.Nissum og Faberg "ønske Afskeed", og han foreslå nogle andre i deres sted. Ekspediton: Videre behandlet.
1819,28.3.	Bispevisitats, embedsførelse C4-846 ⁸⁸	"Aaret 1819 den 28. Marts 1819 visiteredes Vandborg Kirke hvor Menigheden fra Annexet Ferring tillige var tilstede. ...Præsten catechiserede over Lærebogen....den confirmerede Ungdom meget god Rede for deres Religionskundskaber. De uconformerede læste godt i Bog og forstod nogenlunde det læste". Registret i kirkebogen blev ført forkert.
1819,11.6.	Kirke- og præstegårdssyn C39H-1 ⁸⁹	<i>Vandborg Kirke:</i> "I god og forsvarlig Stand" <i>Vandborg Præstegård:</i> Noget tag er repareret, men andet mangler reparation. Også andre mangler, bl.a. er haven uhegnet og udyrket. Ferring Kirke: Der er intet syn noteret

⁸⁶ Sagen er dels transskriberet, dels resumeret

⁸⁷ 19.nov. 1819 indkaldes debitorer fra Vandborg sogn til mad. Aggersborgs fallitbo. Hverken Nørager eller nogen forpagter i Vandborg præstegård er mellem de indkaldte.

⁸⁸ protokollen er ikke underskrevet, og det fremgår ikke om den nye biskop Herz eller en stedfortræder foretog visitationen. Men bortset fra førelsen af kirkebogen er der ingen kritik af Nørager.

Der er også bispevisitats den 14.sept. 1827. Det er kun resumeret i *Dokumentoversigten*

⁸⁹ Der er ingen synsdokumenter fra provstiet for 1819 i C4-710.

1819, 12.6, 18.6.	Licitation, rytterhest C4-313, C4-280 sag 1819/nr. 267 C39H-8 Sag 1819/B161	<i>12. juni (C4-280):</i> Kancelliet til biskop: Licitationsforretningen over Stillingen af en Rytterhest for Vandborg Præstegaard er approberet. Var indsendt af biskoppen d.14.4.1819. Samtidig sendes besked til amtmanden om godkendelsen. <i>18. juni (C39H-8):</i> Amtmand til Tilemann: Kancelliet har meddelt ham at licitationens bud er godkendt. Det var på 35 rbd S årlig foruden remonte- og foderpenge. Tilemann skal give Nørager besked, "hvorhos Licitationsforretningen følger, for deraf at erfare Conditionerne, hvorefter samme udbedes tilbagesendte hertil."
1819, 26.7	Embedsførelse Klage over Nørager C39H-8 Sag 1819/B 200 ⁹⁰	Amtmand Rosenørn til Tilemann: Han har d.7.april modtaget fattigregnskaber og forsørgelsesplaner fra flere sogne via T. Men der er fejl i Ulfborg-Raasteds, og de mangler fra Stabye og Venø (som dog ingen fattige har). Fra Nørager mangler planen fra 1819 og regnskabet for 1818. Desuden har N. ikke underskrevet planen for 1818. T. må rykke ham kort før det skal afleveres, og hvis han ikke afleverer, kan han forvente indberetning til kancelliet. Det samme gælder for Büchler i Stabye! Derimod kan indberetningen fra Husbye-Nissum, hvor Bisted er præst, tjene som et godt eksempel på orden og fuldstændighed.
1819, 11.8. 17.8	Nøragers fæster, økonomi C39H-8 Sagerne 1819/B 210, 1819/B 220 B8-306, sag C nr.953/1819 ⁹¹	<i>11. aug. (1819/210):</i> Nørager til Tilemann: Hans fæster Søren Dahl har endnu ikke betalt den landgilde, der forfaldt 1.maj d.a, på 20 rbd.S, trods gentagne rykkere. Mener han ved lovens hjælp kan få sine penge og beder Tilemann hjælpe ham. <i>17. aug.(1819/220):</i> Amtmand til Tilemann: Der er ingen lov der "hiemler slige Avgifters Inddrivelse ved Udpantning, men Husbonden maae ved Forligelses Kommissionen eller Rettergang søge Fæsteren til betaling".
1819, 11.8 17.8.	Forpagtning. præstegården C39H-8 Sag 1819/B 219 B8-306, sag T, nr.952/1819 ⁹²	<i>11.aug.(C39H-8):</i> Tilemann indsender forpagtningkontrakt for Vandborg Præstegård <i>17. aug.:</i> Amtmand til Tilemann: Returnerer den indsendte forpagtningskontrakt. Tilemann må selv bedømme om Nørager må udsætte præstegårdens istandsættelse i 4 år, da tilsynet med bygningerne påhviler ham.

⁹⁰ Haves i fotokopi. Stegman i Ulfborg og Raasted er der ofte sager om, men jeg har ikke undersøgt dem nærmere.

⁹¹ Amtmandens dagjournal er dels transskriberet, dels resumeret. Her står at fæsteren af Houdam ikke vil betale!

⁹² ⁹² Dagjournalen er dels transskriberet, dels resumeret. Jeg har ikke set selve kontrakten og kender ikke forpagterens navn. Mon den er tinglyst og ligger i Skøde-pantebrotokollen?

1819, 24. 8. 17.9.	Strid med fæster B8-1186, s. 32b, 35b-36a	25.8.:Nørager har indkaldt sin fæster Søren Dahl, fordi denne har høstet noget korn som han ingen Ret havde til. Indklagede mødte, og sagen blev udsat i 14 Dage. 17.9.: Nørager tilstod at fæsteren havde ret til den omstridte mark. Det viser fæstebrevet. Nørager tilbød at hvis Dahl ville betale sin landgilde for 1819, ville han til gengæld kvittere for de 6 rbd. som fæsteren skyldte ham for 1818. Fæsteren modtog tilbuddet og betalt straks N. 20 rbd. NV for 1819.
1819, 4.11	Embedsførelse C39H-8 Sag 1819/B 309	Amtmand Rosenørn til Tilemann: Har den 26. juli efterlyst fattigregnskaber og forsørgelsesplaner, men uden resultat, så nu rykker han igen.
1819, 23.11.	forpagter B8-1186 s.44b	Mads Jensen Ramskou, forpagter af Vandborg Præstegaard og Peder Bierregaard af Tørring mødes i anledning af en strid om hvorvidt en parcel hørte med til den jord fra Bækmark, som Mads Jensen havde solgt til Peder Bierregaard. Forlig.

1820 6.1	Embedsførelse C39H-8, sag 1820/B3 ⁹³	<p>Nørager til Tilemann: Undskylder at han for sent har indsendt "de befalede Lister og Anmeldelser". Det skyldes sygdom, mangel på 2 skemaer, især det over dødfødte, og det hårde vejr. Den nye protokol for fattigvæsenet er snart færdig og vil så blive tilsendt T. til autorisation.</p> <p>Vil gerne vide hvornår legaterne til de fattige udbetales. De behøves meget.</p> <p>Grunden til den forespørgsel er, at N har fået pengene fra de to sogne til Skole Hjælpekassen mod løfte om at vise en kvittering fra T på at N har betalt T. pengene. Derfor beder N om en kvittering; så skal N nok betale pengene så snart de ses. For N vil ikke beskyldes for at have brugt de penge der skulle videresendes.</p> <p>N. beder om at få "den gamle Kommissionsprotokol" retur da han behøver den for at udfærdige planer og ligning for tilkommende år.</p>
1820, 4.2. 19.4.	økonomi skatter udpankning B77B-169 fol.21b + 29a	<p>fogedbesøg hos pastor Nørager. Skylder 47 (eller 57)⁹⁴-5-12 sedler og tegn + 37-0-2 rbd SV for skatter for 2.halvår 1819. Det indkomne beløb fra auktionen 23.3.1820 var ikke nok til at dække gælden. Skyldte også for foregående skatter. Nørager sagde at forpagteren skulle betale skatterestancen. Det gik fogden ikke med til.</p> <p>Vidner d.4.feb er gårdmændene Poul Dahlgard og Poul Christian Veiling (i Dybe), d.19.4 er det Poul Christian Damgaard og Anders Peiter Mølgaard</p>
1820, 22.3 17.4 (Se også 18.sept., 7.12	Vandborg Præstegaard ødelagt C4-313, C4-226, C4-346: 1820 sag nr. 143 ⁹⁵ = C39H-8 sag 1820/B90	<p><i>22.marts (C4-346):</i> Amtsprovst Tilemanns indberetning til biskop Koefoed om at det vestre hus af Vandborg Præstegaard, 26 Fag, er omblæst. Der var ellers lige lagt tag over de 19 fag og sket anden krævet reparation.</p> <p>Nørager kan ikke selv betale genopførslen på gr. af fattigdom, (meget malende beskrevet, bl.a. han har ikke til at sidde eller ligge på). Har bortforpagtet præstegården, ejer derfor ingen besætning. og hans del af tienden for 1819 er solgt for at dække skattegæld.</p> <p>Derfor foreslår T. at stiftet udlåner midler straks, og lånet tilbagebetales med de årlige renter på 118 rbd NV, der kommer fra salget af Ferring præstegård. Et års rente er ikke nok til genopbygningen. Lånet kan så betales tilbage hvert år med renteindtægten.</p> <p>Nødvendigt at det sker straks så forpagteren kan få sine kreaturer under tag.</p> <p>Hvis dette lån bevilges nu til juni terminen, vil T. afholde licitation over genopbygningen.</p> <p><i>17.april (C4-226, C39H-8):</i> Biskop til Tilemann: Beder om at få et overslag over omkostningerne. Før kan han ikke gøre mere, men tror dog ikke at stiftet har midler til udlån nu til juni termin.</p>

⁹³ haves i fotokopi. Er på 3 små sider + løs lap. Meningen er lidt uklar, men må være at Nørager har brugt de indbetalte penge enten til de fattige eller til sig selv!

⁹⁴ der står 47 d. 4.feb og 57 d.19.april

⁹⁵ brevet d.22.3 haves i fotokopi, og det lå også i kladde ved biskoppens svar til ham (C39 H-8, sag B 90/120. Kladden haves også i fotokopi).

1820, 23.3	Økonomi skatter auktion rytterhest ⁹⁶ B77B-252 fol.236a-237b + 241a-b	<i>23.marts:</i> Auktion i Lemvig over noget af Vandborg og Ferring sognes præstetiende, udpantet til betaling af rytterhesthold og kongelige skatter. Jens Christian Bruunsgaard købte sit eget korn. Birkedommer Claudi købt 7-2-2-td havre for 7-1-12 rbd S. Resten blev købt af købmandsenken Mad. Smith.
1820, 9.8. 17.8.	B8-306 litra T, 911/1820	B8, <i>9.aug.:</i> Helene Sal. Smith ønsker sin del af købet af Vandborg og Ferring præstetiende godkendt (approberet). <i>17. aug:</i> godkendes på hendes ansvar.
1820, 30.3.	Økonomi, embedsførelse, C4-226 (u.nr.) C39H-8, sag 1810/B 78	Fung. biskop Koefoed til Tilemann: 8 sognepræster, deriblandt Nørager og Büchler, har ikke betalt kontingenter for 1819. Det bedes Tilemann sørge for at de gør, ellers vil det ske gennem amtmanden (NB er det til Enkekassen?)
1820, 9.6.	Kirke- ogpræstegård ssyn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> I god stand, men våbenhuset er så skrøbeligt at det bør nedtages inden vinter. Klokkeren er sprukket og bør omstøbes <i>Vandborg Præstegård:</i> Stuehuset kan gå an. Andre huse skal repareres. Forpagteren skal ifølge kontrakt sætte gården i stand, men han skal have leveret materialer dertil! <i>Ferring Kirke:</i> "I god og forsvarlig Stand".
1820, 16.8.	Afskedigelses sagen RA 192/1821 ⁹⁷	Nørager til Da. Kan.: Kan det være rigtigt at han ikke må se sin skattebog? Han kan derfor ikke bevise over for forpagteren at han har betalt skatterne, og derfor vil forpagteren ikke betale forpagtningsafgiften, der bl.a. består i at forpagteren skal betale præstegårdens årlige skatter og det halve af præstens tiendeskat. Han er alt for fattig til at have råd til at føre proces, især når han skal betale hvad forpagteren burde, og det benytter denne sig af. Beder kancelliet om hjælp til at få sine rettigheder. Er "en ulykkelig højst nedtrykt Mand" med en talrig familie osv.
1820, 21.8	Embedsførelse C39H-8 Sag 1820/ B 165	Amtmand Lorenz til Tilemann: Rykker for fattigvæsenesregnskaber for 1819 fra Vandborg/Ferring og 3 andre sogne.
1820, 18.9	Vandborg Præstegård C39H-8, sag.1820/B 187 ⁹⁸	Biskop Herz til Tilemann: T. har d.11.sept. anmodet om et lån af stiftets midler til genopbygning af præstegården. Herz vil hermed meddele at når man henvender sig til stiftet med anmodning om lån med angivelse af vilkårene, vil sagen blive behandlet i stiftet.

⁹⁶ Auktionen haves i fotokopi. Sagen haves dels transskriberet, dels resumeret fra B77B-252 og B8-306

⁹⁷ haves i fotokopi. Sagsnummeret er oplyst af RA, der har fundet sagen frem

⁹⁸ brevet d. 11.sep. 1820 er ikke set, heller ikke omtalt i "Journaler". Skulle T. straks have henvendt sig til stiftet, og det er derfor der intet er sket indtil nu? Kan måske også skyldes at Herz nu er tiltrådt, og han har indført en ny procedure.

1820, 12.11.	Afskedigelses sagen RA 192/182 ⁹⁹	<p>Herredsfoged Skønau til amtmand Lorentz: I anledning af Nøragers klage til kancelliet over Skønau har amtmanden d. 18. sept. bedt Skønau om en erklæring. Svarer: Han har kun nægtet N. at se skattebogen, når N var for fuld til at fatte noget, men ikke når han var ædru. Det kan godt være at han en gang har sagt at bogen lå på amtsstuen uden at den gjorde det, men der var den ofte. N har siden 1814 overladt Skønau at sørge for hans skattevæsen. Da S. for nogle år siden gav N skattebogen til eftersyn, blev den væk i næsten 1½ år, og de løse kvitteringer, som N i stedet fik på betalt skat, blev også væk, hvilket gav meget besvær med at få godkendt betalingerne. Selvfølgelig er det rimeligt at N får at vide hvad der er betalt af skatter og rytterhesthold, og hvad han skylder. Men han vil foreslå at N's indkomster en gang for alle bliver beslaglagt til betaling af skatter, så N kun får overladt det nødvendige til familiens underhold, og at de gejstlige autoriteter vil sørge for betaling, så han kan slippe for "et højst besværligt og ubehageligt Regnskabsvæsen". Foreslå derfor at der indhentes en erklæring fra Tilemann.</p>
1820, 13.11.	embedsførelse C39H-8, Sag 1820/B 207 ¹⁰⁰	<p>Nørager til Tilemann: Sender ham 2 rbd, 12 sk fra kirkeejerne i Vandborg: 1 rbd. 12 sk til mad. Vassard og 1 Rbd til Skolelærerhjelpekassen. Udbeder sig kvittering, lovet kirkeværgen den. Ønsker oplyst hvad T. har lagt ud for ham til "Hospitalerne og Slavekassen". N. vil få det godtgjort af Tavlen når han kan vise kommissionen Tilemanns opgørelse. Ønsker at få sendt "Beskikkelsen paa den nye Skolepatron". For så kan der købes "Materialer og tinges Arbejdsfolk til den nye Skole".</p>
1820, ca. 21.11.	Embedsførelse C39H-8 Sag 1820/B 216 ¹⁰¹	<p>Nørager til Tilemann: Beder om straks at få oplyst udgifterne for indeværende år til "Hospitalerne og Slavekassen", så han kan få dem af kollektkassen når fattigkommissionen snart holder møde. N. ved ikke selv hvor meget det er, og T. har lagt ud for ham. P.S. T. har oplyst ham at udgiften til hospitalerne var 1-3-0 rbd, men er det ikke kun for ½ år? og skal de betales i sølv? N. har foreslået Thomas Vestergaard som skolepatron.</p>

⁹⁹ haves i fotokopi. Sagsnummeret er oplyst af RA, der har fundet sagen frem. Den er ikke fundet i Ringkøbing Amtsarkivs dagjournal, men har måske nr. K 1004/1820 (det stod der på skrivelsen).

¹⁰⁰ haves i fotokopi. Skolen blev først bygget i 1822. Slavekassen = bl.a. internationalt fond til løskøbelse af kristne slaver. (ODS). Se også DKO, også angående tavler (begge ord under kollekter).

¹⁰¹ haves i fotokopi. Brevet er ikke dateret, men det lå mellem B215, dat. 20.11.20 og B217, dat. 23.11.20

1820, 30.11. 7.12..	Afskedigelses sagen, Økonomi C39H-8 Sag 1820/ B 222 RA 192/1821 ¹⁰²	<i>30.nov. (C39H-8):</i> Amtmand Lorenz til Tilemann: Sender T en klage som Nørager har sendt kancelliet over hans skattevæsen, og som kancelliet har bedt om amtmandens betænkning om. Desuden har by- og herredsfoged Skønau foreslået at Nørager sættes under administration med hensyn til indtægter og udgifter. Amtmanden udbeder sig T's mening om det. <i>7.dec. (Ra192/1821):</i> Tilemann til Lorentz: Det er en god ide, for N. er ikke skikket til at anvende sine indkomster, for dels er han i trykkende armod, dels er han en slet husholder, dels "baade som en Følge heraf og af sit Forfald staar han ikke i nogen Anseelse blant sine Sognefolk", så han udnyttes når han må låne sig frem. En administrator skal foruden at sørge for indtægter og udgifter til skat mv., sørge for præstegårdens vedligeholdelse. Hvad der bliver til overs, kan N. få til egne udgifter. Skønau kan forslå en administrator, hvis han ikke selv vil være det, hvad han vil være fortrinlig til..
1820 7. 12. 16. 12. 20. 12 8.1.1821	Vandborg Præstegård C4-461, C4-432, C4-493, 1820 sag nr. 487 C39H-8 sag 1821/B ¹⁰³	<i>7.dec. (C4-493):</i> Tilemann sender overslag og anmoder om et lån på 411 rbd af stiftets midler til opførelse af nyt fæhus. Ellers frygter han at forpagteren opsiger kontrakten. <i>16. dec.:</i> Stiftsøvr. Sender sagen til stiftsrevisor. <i>20.dec. (C4-493):</i> Stiftsrevisor Hansen meddeler at ingen offentlig styrelse p.t. har midler til at yde det ønskede lån. <i>8.jan. 1821 (C4-432, C3-8):</i> Stiftsøv. Til Tilemann: Stiftet har ikke midler til at yde det ønskede lån. Vedlægger tømmermesterens overslag.
1820, 15.12.	Afskedigelses sagen RA 192/1821	Amtmand indsender til kancelliet den ønskede erklæring om Nøragers klage over Skønau. Den var ønsket 12.9.1820. Hverken Skønau eller amtstuen har handlet forkert. I flere år har Skønau skullet sørge for indbetaling af Nøragers skatter efter beslaglæggelse og udlæg på gr. af "hans slette Huusholdning". Med hensyn til Skønau's forslag om at sætte Nørager under administration vedlægges han amtsprovstens erklæring, der bekræfter nødvendigheden deri. Men spørgsmålet er om det vil være foreneligt med embedsværdigheden, som N. ganske vist har slet vedligeholdt. Han overlader spørgsmålet til majestæten. Men "hvorfor jeg dog anseer det som Pligt ved denne Lejlighed at tilføje, at denne Religionslærer skal, efter hvad jeg har kunnet bringe i Erfaring, ved sit huuslige Forfald, sin slette Oeconomi, og sin almindelig bekiendte Drikfældighed oftere være til Forargelse end til Mønster for sin Menighed.

¹⁰² Begge haves i fotokopi. Vedlagt amtmandens brev ligger Tilemanns kladde til svar, Hele afskedigelsessagen har nr. 192/1821.(RA). Sagen er ikke fundet i amtets dagjournal. Se også sag 1812 nr. 35 (1821, 20.1 ff) i Ribe Bispearkiv.

¹⁰³ overslaget haves i fotokopi

1821	konfirmation (C494 C-1)	Anton Ferdinand, 15 år. Søn af præsten i Vandborg og Ferring Nørager og hans kone
1821, 11.1. 18.1.	Skatter ¹⁰⁴ B8-306 litra K nr. 37/1821	<i>11.jan:</i> Amtsforvalter Schierbeck indsender til autorisation af amtmanden restancelister for de skatter af juli og oktober kvartal, hvor der ikke er givet henstand. <i>18. jan:</i> autoriserede og tilbagesendte
1821, 20.1. 29.1.	Afskedigelses sagen 1821 sag nr. 35 C4-313,(alle datoer). C4-281 C4-226 = C39H-8, sag 1821/B23 ¹⁰⁵	<i>20. Jan. (C4-281):</i> Kancelliet til biskop: sender biskoppen de modtagne erklæringer fra amtmand og herredsfoged foruden Nøragers klage over at Skønau "ikke vil forevise ham hans Skattequitteringsbog", og beder om biskoppens "Betænkning m.h.t. hvad der i de bemeldte Erklæringer er ytret om Præstens Forfald". <i>29. jan. (C4-226, C39H-8):</i> Bisp tilskrevet Amtsprovst Tilemann: Beder om hans mening: er T. enig med ham i at N. skal removeres og tillægges en pension, og hvor stor kan kaldet tåle den bliver? Det skal sikres at pensionen udbetales konen eller hvis hun dør en formynder for børnene (og N)?
1821, 23.jan. 3.feb.	Nørager klager, forpagter C4-461 C4-432 C4-494: 1821 sag nr. 34, + C39 H-8 Sag 1821/B27	<i>23. jan (C4-494)¹⁰⁶:</i> Nørager søger Stiftsøvr. om Beneficium processus gratuite imod forpagteren af hans præstegård, som ikke efterkommer forpagtningskontrakten. Er yderst fattig, selv "mine Meubler er for en stor Deel bortsolgte". Vedlagt Tilemanns påtegning, dat. 28.jan: ansøgningen anbefales da forpagteren Mads Jensen, "som just ikke har Ord for Redelighed og Nøjagtighed", måske unddrager sig sine pligter i tillid til at Nørager ikke har råd til at føre proces. Nørager er ubeskriveligt fattig, hvilket han ofte har bevidnet. <i>3.feb. (C4-432, C39H-8):</i> Stiftsøvrig til Tilemann: Ansøgningen er ikke i korrekt form. Desuden skal han vedlægge en attest om at sagen har været forhandlet ved Forligelseskommissionen. Så vil han videresende den.
1821, 30.1.	Klage, forpagter B8-1186, s. 97a	Hr. Pastor Nørager af Vandborg "fremlagde en lovlige forkyndt Indkaldelse imod af Vandborg Præstegaard Mads Jensen ang. Skatten af Vandborg (Præstegaard?) og en Deel af Tiendeskatten som denne har at betale efter Forpagtnings Kontrakten, men hvilket ikke er opfyldt. Denne Sag var efter Indkaldelsens skriftlige Begjæring udsat fra Tirsdagen d 23de Januar 1821 ¹⁰⁷ . Indkaldte mødte, da intet Forlig var at bevirke, blev Sagen henvist til Afgjørelse ved Rettergang".

¹⁰⁴ De tilsvarende lister fra 20.5.1815 med autorisation d.3.7.1815 er ikke fundet i dagjournalen!

¹⁰⁵ Kancelliets brev d.20.jan. haves i fotokopi.

Brevet til Tilemann d.29.jan. haves i fotokopi.

¹⁰⁶ Nøragers skrivelse med Tilemann påtegning haves i fotokopi

¹⁰⁷ Nøragers brev til stiftøvrigheden er dat. 23. jan. Der er ingen retsdag i 1821 i forligelseskommissionen før 27. jan

1821, 5.2.	Afskedigelses sagen RA 192/1821 ¹⁰⁸	Tilemann til biskop Herz: enig med biskoppen i at Nørager skal "removeres uden Saggielse". Derved kan han få pension, men det kan han næppe efter en dom. Drikfædig, forsømmelig, uordentlig og uefterrettelig både i og uden for embedet. Har ofte irettesat ham. Båret over med ham af medlidenhed. Ingen i menigheden har klaget over ham. Derfor har han ikke taget sagen op før. Opgiver indtægterne fra de to kald og foreslår en årlig pension på 40 td. byg og 20 rdl. sølv, begge skattefri (?). Hvis han i stedet får tiende, bliver der igen de samme problemer med at han ikke betaler skatten. Undgår så også forbindelse med den gamle menighed. Foreslår at han i stedet for nådsensåret får en kompensation, da man ikke kan byde en ny præst at skulle bo under de elendige forhold med familien Nørager. Vil ikke fortælle N. om det truende uvejr for ikke at opirre ham og risikere at han forlanger dom, hvilket kun vil forværre hans sag.
1821, 10.2.	Afskedigelses sagen RA 192/1821 + 1821 sag nr. 35 C4-313 C4-226 ¹⁰⁹	10. feb.(C4-226): Bisp "afgivet Betænking til Cancelliet.": Foreslår at han straks afskediges på gr. af "Drikfældighed og andet uværdigt Forfald", men uden "Sagsøgelse", da han så kan få pension. Det er mest af hensyn til familien. Foreslår efter provstens forslag værdien af Ferring sogns tiende, nemlig 54 td. Byg eller bedst 40 td. byg og 20 rbd. S. Beløbet er dog ikke nok undersøgt. Skal fradømmes præstedragt.
1821, 1.3	Skatter C39H-8 Sag 1821/B45	Holstebro Amtsstue/ Skierbeck til Tilemann: T. har d.21. jan bedt om beregningerne over skatterne for Vandborg præstegård og tiender for 1820. De er i dag sendt til Nørager som d. 16.jan havde bedt om dem.
1821, 6.3. 14.3.	Afskedigelses sagen, C4-313 C4-281, C4-226, sag 1821 nr. 144 C39H-8 Sag B55/1821 ¹¹⁰	6. marts (C4-281). Kancelliet til biskop: På grundlag af biskoppens skrivelse d. 10.feb. beder kancelliet biskoppen forelægge Nørager "Valget imellem at sagsøges til Embedsfortabelse eller at underkaste sig Remotion fra Embedet" på kongens vilkår. Hvis præsten vælger at afskediges, ønskes oplysninger om embedets indkomster og forslag til pension. 14. mart (C4-226, C39H-8): Bisp til Amtsprovst Tilemann: T skal forelægge Nørager valget. ..
1821, 24.3.	Afskedigelses sagen C4-346, Sag 1821 u. j.nr. ¹¹¹	Nørager til Herz: Beder om større pension end den foreslåede: beder om 2 køer, 4-6 får, 10 klyner tørv, 50 td. Byg og 100 rbd s, det samme for gården som han gav nemlig 425 rbdS, og endelig godtgørelse for nådsensåret. Brevet er meget ynkeligt. Har 7 uopdragne og uforsørgede børn!

¹⁰⁸ RA 192/1821 er hele afskedigelses sagen. Den haves i fotokopi

¹⁰⁹ RA 192/1821 er hele afskedigelses sagen. Den haves i fotokopi. C4-226 er kopien til brevet

¹¹⁰ Kancelliets skrivelse d. 6.marts haves i fotokopi. Vedlagt var biskoppens kladde til brev til amtsprovsten den.14.3. Det haves også i fotokopi og er lig med indførslen i biskoppens kopibog (haves i dårlig fotokopi.)

¹¹¹ Det er ikke nævnt i biskoppens journal. Det har intet journalnr. Haves i fotokopi.

1821, 28. 3	Afskedigelses sagen RA 192/1821 ¹¹²	<i>Nørager til Tilemann:</i> Svar på Tilemanns skrivelse, der er en videregivelse af kancelliets skrivelse af 6. marts om valget mellem remotion eller sagsøgelse. Vælger remotion på de vilkår som hans Majestæt bestemmer. Skriver at han samtidig sender en detaljeret beretning om embedets indkomster.
1821, 3.4.	Afskedigelses sagen RA 192/1821 ¹¹³	<i>Tilemann til Herz:</i> Vedlægger Nøragers brev om at han vælger remotion. Sender som bilag, dat. 2.4.1821, en opgørelse over kaldets indtægter og udgifter. For at være sikker på at beregningen ikke er for høj, sætter han nettoindtægten til 160 td. byg og 300 rbd. sølv årligt, altså fratrukket skatter mv. på i alt 140 rbd. sølv Desuden sendes hans forslag om pension til Nørager: 40 td. byg og 75 rbd. sølv årlig. Det er ¼ af nettoindtægten, og efterfølgeren får altså 120 td. byg og 225 rbd sølv. Skal straks afholde sig fra gejstlige forretninger. I refusion for nådensåret får han 60 td. byg og 150 rbd. sølv. Må blive i præstegården til Mikkelssdag. Pensionen behøver egl. mere til at forsørge ham og hans 8 uforsørgede børn (!), men han har ikke engang gjort sig fortjent til så meget. Han vil give en særskilt indstilling om præstegårdens modtagelse, indløsningssummen og den nedfaldne længe.
1821, 18.4.	Afskedigelses sagen, RA 192/1821 C4-313, C4-226, 1821 sag nr. 144 (kopi af brevet) ¹¹⁴	<i>18. apr. (C4-226):</i> Bisp tilskrevet kancelliet: Har besøgt Nørager på visitats d.5.marts: Han er yderst fattig og legemlig svag, har 6 uforsørgede børn. Prædikede ret godt, ungdommen godt oplyst, embedsbøgerne nogenlunde i orden. Ingen i menigheden ville fremkomme med en klage, og man var på egnen enige i at han ikke havde været fuld under nogen embedshandling. Tror ikke på hans løfter om forbedring, eller på at menigheden ikke havde noget at klage på. Den ville nok kun formilde hans vilkår for afskedigelse. .Anbefaler derfor Tilemanns vedlagte forslag.. Foreslår at den yderst forfaldne præstegård istandsættes v. hj. af pengene fra Ferring Præstegård, da stiftets midler ikke vanskelig kan få. Vedlagt er Tilemanns betænkning dat. 3.4. 1821 og Nøragers svar dat. 28.3. 1821
1821, 17.5.	embedsførelse C39H-8 Sag 1821/B 98	Amtshus til Tilemann: den sædvanlige rykkerskrivelse over de manglende fattigregnskaber og forsørgelsesplaner. I år bliver Hygum/Engberg, Ølbye/Asp/Fousing og som sædvanlig Stabye rykket. – Vandborg/Ferring er jo opgivet.

¹¹² RA 192/1821 er hele afskedigelsessagen. Den haves i fotokopi

¹¹³ RA 192/1821 er hele afskedigelsessagen. Den haves i fotokopi. Kaldets indtægter og udgifter er lig med opgørelsen dat. 27.juni 1821 (C4-346, sag nr. 366/1821 nr.1)

¹¹⁴ RA 192/1821 er hele afskedigelsessagen. Den haves i fotokopi

1821, 23.5, 29. 5.	Afskedigelses sagen, RA 192/1821 ¹¹⁵ ,	Kancelliet. udkast til afskedigelsesbrevet (dat. 29. maj) og redegørelse, dat. 23.maj, for hele sagen med begrundelse for afskedigelsen og betingelserne. Følger oplysningerne og forslagene fra bispen og amtmand mv.: Årsag til afskedigelse: drikfældig og derfor forsømmelig, uordentlig og uefterrettelig, derfor uværdig til en religionslærers embede. Afskediges straks, må ikke bære den gejstlige ordensdragt og udføre præstelige forretninger, må bo i præstegården til Mikkelsdag. I stedet for nådensåret får han 60 td. byg og 150 rbd. sølv. Derefter får han årligt 40 td. byg og 75 rbd. sølv. hvilket er ¼ af kaldets nettoindtægter Dette er bedre end at give ham nådensåret og senere del af tienden, for så behøver han ikke at have nogen forbindelse med sin gamle menighed. For øvrigt vil han på gr. af hans uordentlige husholdning og regnskabsførelse ikke kunne få den sande nytte af tienden in natura. Formildende er at han ikke har været beruset under embedsforretninger, at menigheden ikke har klaget over ham, og at han har 8 uforsørgede børn. Må låne til alt både til at sidde og ligge på, ejer ikke en hel præstekjole. Kaldets indtægter efter fradrag af skatter og afgifter er 140 td. 6 skp. byg, 53 td. 5 skp. havre af tiende og 390 rbd, 32 sk. sølv af offer og accidentser.
1821, 2.6.	Kirke- ogpræstegård ssyn C39H-1	<i>Vandborg Kirke:</i> I god og forsvarlig stand, dog nogle mangler ved gulvet. <i>Vandborg Præstegård:</i> Stuehuset som sidste år. Reparation er begyndt på lade og østre hus. Det vestre hus er nu helt nedfaldet. <i>Ferring Kirke:</i> intet syn, heller ikke i C4-710.
1821, 6.6. 14.6.	Afskedigelses sagen ¹¹⁶ RA 192/1821 C4-313. C4-261 1821 sag nr. 333, C39H-8 sag 1821/ B111 Wiberg	<i>Kjøbenhavn d. 6. Junii (C4-261):</i> Rescript ang. Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder Hr. P.A.C. Nørager. Afskediget med de samme betingelser som i udkastet dvs. med årlig pension på 40 td. byg og 75 rbd. S. I stedet for nådensåret skal han have 60 td. Byg, desuden 150 rbd S. Må ikke bære præstedragt. Må bo i præstegården til Mikkelsdag. <i>D.14. Junii (C39H-8):</i> Biskop til Amtsprovst Tilemann: sender afskrift af reskriptet og beder om at få en opgørelse af sognenes indtægter og udgifter.. Wiberg: "Sjudsket og forfalden"

¹¹⁵ RA 192/1821 er hele afskedigelsessagen. Den haves i fotokopi¹¹⁶ reskriptet haves i fotokopi, også fra Danske Kancellie

1821, 27.6. 7.7.	Va-Fer. Sognekalds indtægter C4-313, C4-346 1821 sag. nr.366,1 ¹¹⁷	<i>C4-346: "Lemvig 27. Junii.</i> Amtsprovst Tilemann's Skr.til bisp vedr nr.1: Indberetning om det ledigværende Vandborg og Ferring Sognekalds Indkomster. Kirken ejes af sognebørnene. Begge sognes htk udgør 339 td., kaldet anslåes til 200 rbd "efter gammel Ansætning". Der er konfirmeret forening ang. præstetiende i Vandborg (– og altså ikke fra Ferring). Der er i Vandborg et mansalsted, Houdam, et fæstested, Dahl, og i Ferring 3 fæstesteder. Præstegårdens jord er god. Avling er bortforpagtet, men forpagtningen "ophører med den entledige Præsts Embedstid". Bygningerne er "maadelige og 1 Længde rent nedfalden". Indtægt i alt 149-6 td.byg, 53-5 td.havre, 430-32 rbd sølv. Udgifter: pension til Nørager: 40 td. byg og 75 rbd. S, skatter ca. 120 rbd. S, andre byrder 20 rbd. S. Kaldet stiller en Rytterhest." 7. Julii. Bisp Indsendt Indberetning til Cancelliet".
1821, 6.8	Skøde mv.	Køber Stedet Ørum i Ferring. Se 25.6. 1828, hvor det tinglæses.,
1821, 21.10	Afskedigelse, Büchler C39H-8 Sag 1821/B 181 Wiberg	Biskop til konst. amtsprovst Frost: Amtmanden har sendt en skildring over "Büchlers sørgelige Forfatning" og forslået afskedigelse med en lille pension. Beder derfor om en opgørelse over Stabye sognekalds indtægter og udgifter og et forslag til pension.
1821, 31.10.	embedsførelse, vakance C39H-8 Sag 1821/B(191?)	Pastor Fausbøll i Hou til amtsprovst: Da han pt. foruden sit eget kald passer Vandborg-Ferring har han ikke tid til at hjælpe præsterne i Skodborg herred.
1821, 26.11., 10.12., 12.12. 16.12	Pension, Nørager C39H-8 Sag 1821/B208 ¹¹⁸	<i>26. nov.:</i> Biskop til amtsprovst: Jf. vedlagte brev fra Nørager til biskop beder biskoppen om hans mening om: a) bør Nørager have en indløsningssum for Vandborg præstegård, selv om det ikke er nævnt i reskriptet af 6.6.1821? b) N. beder om at få udbetalt det forfaldne beløb fra Nådensåret. Nøragers brev ønskes returneret med provstens svar. <i>10.dec:</i> Biskop til amtsprovst: Har modtaget provstens svar dat. 30.f.m. Biskoppen foreslår at en nabopræst forestår kaldets økonomi så længe det er vakant, f.eks. Lind i Hygum, som så skal give Nørager "En passende Forstrækning" af den "Refusion" på 60 td. byg og 150 rdb S. som han får i stedet for Nådensår. <i>12. dec.:</i> Amtsprovst til Lind: bemyndiger ham til hvervet. <i>16.dec:</i> Lind til amtsprovst: Har svært ved at se hvordan der kan frigøres penge til N., måske af renterne fra kapitalen fra Ferring Præstegård? eller salg af tiendekorn?- men det er sidste udvej med de kornpriser.

¹¹⁷ Brevet fra Tilemann haves i fotokopi. Svarer til indberetningen til Cancelliet. Sag 2 er om noget helt andet

¹¹⁸ brevene haves i fotokopi

1821, 3.12 5.12., 17.dec.	Skatter C39H-8 Sag 1821/B 212	<p>3. dec. Herredsfoged Skønau til amtsprovst: Amtsforvalteren har spurgt ham hvem han skal rykke for betaling af skat for Vandborg Præstegård og Nørre Lem præstetiende for juli og okt. kvartaler. Han lader hermed spørgsmålet gå videre.</p> <p>5. dec..Amtsprovst lader spørgsmålet gå videre til stiftsøvr.</p> <p>17.dec. Stiftsøv. til amtsprovst: Returnerer Skønau's brev med 3 bilag. Mener at amtet enten må bede Rentekammeret om henstand til kaldene er besatte eller selv sørge for skatternes inddrivelse. Stiftet kan ikke hjælpe, da det ikke er dets sag!.</p>
1821, 20.12. 24.12. 25.12.	Afskedigelse, Büchler C39H-8 Sag 219/B 219 ¹¹⁹	<p>20.dec. Biskop til amtsprovst: Det da. cancelli har bestemt at Büchler skal afskediges da "han ved Drikfældighed er til stor Forargelse for sin Menighed, og saaledes uværdig til sit Kald." Amtsprovsten skal nu spørge B. om han vil søge afsked uden pension - for pension har cancelliet ikke råd til – "eller at underkastes Tiltale".</p> <p>24.dec.: Amtsprovst spurgt B. om det. Samtidig bedt sognets 2 skolelærere om at overbringe brevet og sende svaret til ham.</p> <p>25. dec. Skolelærerne til amtsprovst: B. ville ikke afgive nogen erklæring og ville alene "rette sig efter Kongens Lov og ikke efter Andres Befalinger".</p>
1821, 31.12.	Pension, Nørager C39H-8 Sag 1821/B222 ¹²⁰	<p>Biskop til amtsprovst: ang. refusionen til Nørager: Har fået brev fra amtsprovst d. 18.12. med Linds forslag, men må meddele ham at Lind ikke kan få renterne for Ferring Præstegård, da de først forfalder til juni termin. Men Nørager behøver øjeblikkelig hjælp, og derfor må der sælges af kaldets tiendekorn, trods de lave kornpriser, hvis der ikke er andre indtægter som fra det nu forfaldne høitidsoffer.</p>

¹¹⁹ haves i fotokopi

¹²⁰ haves i fotokopi

1822, 18.5	Kirke- og præstegårdssyn C39H-1	<i>Vandborg Kirke</i> : især: Gulvet skal stadig repareres. Klokken ubrugbar. Skal kalkes indvendig. Alterdugen gammel og hullet. <i>Vandborg præstegård</i> : Alle bygninger skal hurtigt repareres ellers vil de "blive ganske ubrugbare". Vesterhuset nu helt væk. <i>Ferring Kirke</i> : Flere mindre mangler.
1822, 7.8.	Ansættelse Viberg, Schiørring	Mathias Jacob Schiørring kaldes til Vandborg-Ferring sognekald, 25 år, kandidat fra 1821. Præstegården omtrent ubeboelig, bor hos Anders Peter Mølgaard, mens den istandsættes for den forlovedes arv, hun er forældreløs. Bliver så gift (juni 1823?). Befolkningen meget hjælpsom, "sjældent Opofrelse".
1823,3.6	Kirke- og præstegårdssyn C39H-1	<i>Vandborg Kirke</i> : Blevet sat i stand siden sidste syn, men klokken stadig ubrugbar og alterdugen hullet <i>Vandborg Præstegård</i> : Bliver i denne sommer hovedrepareret <i>Ferring Kirke</i> : Forskellige mangler.
1823, 14.11.	Rykker B8-1186, s. 181b	"Købmand Lind fremlagde en lovlig forkyndt Indkaldelse mod Nørager i Vandborg i Anledning af 91 (Rd?) 4 r. (Sølv?) som denne skylder. Indklagede udeblev og Sagen henvist."
1824, 18.6	Kirke- og præstegårdssyn C39H-1	<i>Ferring Kirke</i> Stadig de gamle mangler og nye er kommet til <i>Vandborg Kirke</i> : Klokken stadig ubrugbar og alterdugen hullet. Nye mindre mangler. <i>Vandborg Præstegård</i> : Er ved at blive repareret.
1825,1.6.	Kirke- og præstegårdssyn C39 H-1 ¹²¹	<i>Vandborg Kirke</i> : Klokken er nu omstøbt. Kirken i god stand dog med enkelte mangler. <i>Vandborg Præstegård</i> : alt er næsten færdigt. Haven indhegnet og veldyrket. <i>Ferring Kirke</i> : Synet er ikke bevaret

¹²¹ i C4-710 mangler synet af kirkerne i Ringkøbing Amts Nordre Amtsprovsti.

<p>1828, 25.6. (u. 5.3.1822)</p>	<p>Skøde,¹²² købekontrakt og lån B77B-11 (fol. 490b)</p> <p>B77B-SP8. (fol. 172a- 173a)</p>	<p>nr.10 Skøde, dat. 5.3. 1822: Niels Kjeldberg i Ferring sogn sælger til pastor Nørager "Stedet Ørum i Ferring Sogn, 0-2-1-1 td. htk. med tiendeanparter for 376 rbd. S. Købekontrakt er oprettet. Indføres med skødet fol. 172.</p> <p>Nr.11. Lån, dat. 5.3. 1822: Nørager låner 144 rbd S af Poul Dahlgaard i Vandborg. Sikkerhed: 1. pr. i stedet Ørum med bygninger, jord, 0-2-1-1, tiendeanparten, ind- og udbo. Indføres fol. 172.</p> <p>Yderligere fra pp. fol. Vedr. skødet (fol. 172a): Købesummen 376 rbd. S. er betalt. Niels K. har erhvervet stedet Ørum ved auktionsskøde af 3. marts 1822. Påtegning dat. 21.6.1828 "Sælgeren har ikke tinglæst Adkonst enten paa Stedet eller Tienderne".</p> <p>Vedr. købekontrakten, dat. 6.8. 1821 (fol. 172a-b) Stedet kaldes Over Ørum. Huset mv. overdrages køberen 1.okt. 1821. Bygningerne skal overdrages i beboelig stand, og kornladen skal repareres mod betaling så den kan anvendes til vinter Købesummen udbetales 16.6. 1822 tilligemed ½ års rente enten til sælger eller til Poul Dahlgaard. Så skal skødet udfærdiges. 20.9. 1821: Nørager har betalt 150 rbd sedler (lig med 120 rbd Sølv) som afdrag. 26.2. 1822: Nørager har betalt Dahlgaard 80 rbd sølv. som afdrag 5.3. 1822: Nørager har betalt Dahlgaard 40 rbd sedler som afdrag.</p> <p>Vedr. lånet (fol. 172b-173a). Samme påtegning som ved skødet om sælgers manglende tinglæsning.</p> <p>28.7. 1847: Lånet er udslettet</p>
--	--	---

¹²² De tre dokumenter fra pp. haves i fotokopi

1833, juli kvartal	Brandforsikring BrD 31-6og BrD 31-18 ¹²³	Forsikring og taksation af "Over Ørum, et Huus" i Ferring sogn, ejes af forhenværende pastor Nørager. Stuehus i Vester og Øster, 5½ fag langt, 8 alen dyb, Fyrretræ, dels grundmur, dels klinede vægge, stråtag. 50 rbd sølv. Et hus i forlængelse af stuehuset, 8 fag langt, 7 alen dyb. Samme materialer. Indrettet til lade og kohus. 10 rbd sølv. I alt vurderet til 60 rbd. sølv. Til sammenligning: Gammelgaardhus i Vandborg, vurderet 1830: stuehus: 140, nordre hus: 40 og et østre hus: 20, i alt 200 rbd. sølv. Samme materialer som Over Ørum. Et hus på Maaegaards Mark i Vandborg, vurderet i 1826: Stuehus: 220, et hus: 70 og et hus: 20, i alt 320 rbd. sølv
1834, februar	Folketælling (DDD og Arkivalier-online. Ferring	Sted:nr. 33, et hus i Overørum. Ferring By Pastor P.A.Chr. Nørager, 63 år, gift, ejer af stedet. Pensionist. Lovise Cathrine Wolff, 61 år, gift, hans kone Ane Henriette Margrethe Nørager, 17 år, ugift, deres datter.
1837, 22.2.	død (Family)	datteren Marie Andrea Elisabeth N. dør i "Vester Farm", Haderup, Ringkøbing Amt. Begraves 3.3.1837
1838, 25.5.	bryllup (Family)	datteren Antonette Hedevig N. giftes med Martin Nissen, Rise, Aabenraa-Sønderborg
1840, februar	Folketælling. (DDD og Arkivalier-online. Ferring)	Sted: nr. 47, et hus. Antal af familier i hver gård/hus: 1 Samtlige personer i husstanden: P.A.Chr. N., 69 år, pastor emeritus/pensionist, Lovise Cathrine Nørager, 67 år, gift, hans kone Ane Henriette Nørager, 23 år, ugift, deres datter. Marie Magdalene Jonassen, 6 år, ugift, plejebarn.

¹²³ findes transkriberet/resumeret

1843. 15.1.	død (Wiberg, Family)	Nørager dør i Ferring. begraves d.26.jan. 1843 i Ferring
1843, 16.1.	død og skifte (B77B-190) ¹²⁴	<u>16.jan 1843</u> (fol. 297a); sognefogden meddeler at pastor em. Nørager er død dagen før i sin bopæl Ørum i Ferring sogn.
31.12.		<u>31.dec. 1843</u> (fol. 366a): skiftet startes, men udsættes.
1844, 23.1.		<u>23. jan 1844</u> (fol. 370a-371a): Registrering og vurdering. Arvinger (enken og 5 børn):
14.11.		En afdød datter Marie Andrea Elisabeth, jordemoder, var gift med Jens Lund i Haderup (Ringkøbing amt), efterlader 6 børn, hvoraf navnene på de 3 yngste sønner er ukendte (for bedstemoder og moster! NB se sagen 1918).
6.12.		Andreas Christian Nørager, 40 år, snedker, bor i Stoubyeskov mellem Horsens og Vejle.
12.12.		Antonette Hedevig gift med gårdmandssøn Niss Nissen i Søe sogn ved Åbenrå. Ole Henrik, 30 år, hattemagersvend, på valsen. Ane Henriette Margrethe, 26 år, bor hjemme, "syg og sengeliggende paa 2 ^{det} Aar". Vurdering: Indboet inkl. en ko (16 rd.) vurderes til 42 rd. Ringe inventar, mest værd er sengetøjet (8 rd.), 1 "Kobberkjedel i Grube" (6 rd.) og en Jernbilæggerkakeovn" (4 rd.) Stedet Ørum med bygninger og jorder 0-2-1-1 td. htk. og anpart af tiende til 300 rd. sølv, i alt 342 rd. sølv. Der er to rum + køkken, loft, lade og kostald. Gæld: Tinglæst panteobl. til Niels Dalgaard i Vandborg: 144 rd do til Laust Bekgaard i Dybe: 80 rd. og senere til ham 33 rd, Gårdejer Jens Chr. Kaasgaard: 4 rd. Desuden begravelsen og enkens til sin tid, i alt 40 rd. ½ års løn til tjenestepigen: 4 rd. I alt 305 rd. sølv.. Nørager fik årlig 25 td. byg og 30 rbd r. sølv i pension fra Vandborg-Ferring præstekald. Enken ved ikke om boet har noget til gode af pastor Prior. Enken vil ikke få fuld pension af Enkekassen, da hendes mand manglede at betale en del af indskuddet. Ellers får hun ingen pension. Hun er 70 år gammel. Hun underskriver med ført pen!.
		<u>24. nov. 1844</u> (fol. 450b) der rykkes for afregning med pastor Prior, nu i Skaaning og boet.
		<u>6. dec.1844</u> i Lemvig (fol. 458b-459a): panthaverne viste beviser på deres lån: Dalgaard: 1 Pr. i stedet med 144 rbd, dat. 5. 3. 1822, tinglæst 25.6. 1828 (fol. 172). Bekgaard: 2 pr. med 80 rd., dat. 16.12. 1839, tinglæst 29.3. 1843 (!) (fol 93). Begge og Kaasgaard vil overdrage enken deres tilgodehavende, så hun kan blive siddende i ejendommen. Pastor Prior og afdøde havde intet mellemværende.

¹²⁴ fol.370b-371a, 458b-459a, 474b-475a haves i fotokopi

		<p>Enken var ikke mødt da hun er gammel og syg.</p> <p><u>28. dec. 1844</u>: Opgørelse: Indtægt 342-5-13 rd., udgifter 315-4-11 rd., overskud: 27-1-2 rd., deraf får enken 13-3-9, døtrene hver 1-5-10 og sønnerne 3-5-5 rd. Børnene har sikkerhed i ejendommen. Skiftet er sluttet.</p>
1843, 29.3.	lån B77B-13, Fol. 468a, B77B-SP13, Fol.93a-b	Tinglysning af panteobl. dat. 16.12. 1839: Nørager låner 80 rbd r. s af Laurits Bach Bekgaard, Kirkegaard i Dybe sogn. Sikkerhed: 2. pr. i stedet Ørum med jord, tiende ind- og udbo dvs. alt.
1845, februar	Folketælling (DDD og Arkivalier- online. Ferring)	<p>Sted: nr. 4, et hus, 1 familie: Lovise C.N., 72 år, enke, f. i København, lever af sin pension og jordlod. Ane Henriette Marg. Nørager, 28 år, ugift, f. u Vandborg, hendes datter. Zidse Marie Madsdatter, 36 år, ugift, f. i Ferring, tjenestepige. Marie Magdalene Jonassen, 11 år, ugift, født "i det Slesvigske" ¹²⁵. plejedatter af Lovise Cathrine Nørager</p>
1847, 28.7.	Skøde, Udslettelse, lån B77B-14, fol. 225a-b B77B-SP14, fol. 652b, 659b-660b ¹²⁶	<p>Tinglæsning af skøde dat. 2.4. 1846: Lovise Cathrine Nørager sælger til Peder Christian Nielsen Roldborg stedet Ørum, 0-1-2-½ td. htk. (ny matrikel) med tiendeanpart og bygninger og nagelfast inventar. Der medfølger ingen besætning. Salgspris: 400 rbd r S., som dels betales kontant (176 rbd r.S), dels bruges til at indfri gælden på i alt 224 rbd r.s. til nu Niels Christensen i V. Dahlgaard¹²⁷, og til Bekgaard i Dybe. Køberen overtager stedet 1.maj 1846, men sælgeren kan blive boende til 1. nov. 1846, ligeledes beholder hun denne sommer retten til græsning af sin ko med tilhørende staldplads.</p> <p>Udslettelse (fol. 225a og 652b) af obligation på 144 rbd til Poul Dahlgaard, læst 25.6.1828, og på 80 rbd. til L.B. Bekgaard, læst 29.3.1844, begge fra Nørager. I alt 224 rbd. r. s.</p> <p>Obligation (fol. 225a og 660b): Peder Christian Nielsen Roldborg låner 200 rbd r. s af Niels Christensen Munk med 1. pr. sikkerhed i stedet Ørum</p>

¹²⁵ kan det være en datter af Lovises barnebarn Christian Jonassen, f.1818?

¹²⁶ skødet, fol. 659b-660a i skøde-pantebogen, haves i fotokopi. Der skulle være vedhæftet en købekontrakt, men den er ikke set.

¹²⁷ Poul Poulsen Vester Dahlgaard er død 1834, 71 år gammel,. Gården må derefter være blevet solgt til Niels Christensen (er ejer i 1844 matriklen) og lånet overtaget af ham.

1850. februar	Folketælling (Arkivalier- online. Ferring).	Sted: nr. 9, et hus. Antal familier i gården/huset: 2 Beboerne: 1. fam.: Lovise Cathrine Wolff, 77 år, enke, f. i Kbh, indsidder, lever af sin pension som præsteenke. Henriette Nørager, 33 år, ugift, f. i Vandborg, hendes datter. Marie Jonassen, 16 år, ugift, f. i Slesvig, plejebarn 2. fam: Mette Nielsdatter, 52 år, enke, født her i sognet, indsidder, spinderske.
1854, 5.3.	død (Wiberg, Family)	Louise dør
1854, 11.3. 9.3. 21. 6. 1855, 11.7, 17.7.	Louises død og skiftet (B77B-192) ¹²⁸	<u>11.marts 1854</u> (fol. 342b-343a): indføres i skifteprotokollen at Louise Cathrine Nørager, enke efter sognepræst (osv.) er død i Ferring sogn d. 5. 3. d.a. <u>9. marts 1854</u> (fol 348b-349a). Registrering og vurdering. Arvinger: 3 sønner, nemlig: Henrik, hattemager, opholdssted ubekendt., Ferdinand, gjørtler, formodes død i Holstebro, Andreas, snedker, formodes at være i Horsens. 3 døtre: Antonette, angives af være i "Klipleff Sogn i Holsten", Jette, hjemme i Ferring sogn, og Maria, gift med Jens Lund i Vandborg ¹²⁹ Vurdering: Indboet 23-1-10 rd. Det ser ud til at priserne er steget lidt siden vurderingen i 1844, men der er meget mindre inventar. Tøjet vurderes ikke, heller ikke i 1844. Åbenbart kun 1 rum. <u>21. juni 1854</u> (fol. 400a-401a). Mødet holdes først nu fordi det ikke har været muligt at opspore arvingernes opholdssteder. Der fremlægges en skrivelse fra sognepræst Jespersen vedr. afdødes tilgodehavende i enkepension fra kaldet. Det beregnes til 111 rd. 60 sk. Afdødes laugværge Peder Juulsgaard har i alt 53-4-0 rd. til gode, deraf 2 rd. for begravelse m.v. Desuden har datteren Jette 16 rd. til gode som løn for det sidste år. Der skal holdes auktion over afdødes ejendele. <u>11. juli 1855</u> (fol. 541a-542b): endelig opgørelse af skiftet efter afholdt auktion d.30.6.1855. Indtægt: enkepensionen: 111-3-12 rd., indkommet ved auktionen: 17-0-11 rd., i alt indtægt: 128-4-7 rd. udgift i alt 81-4-11 rd. Overskud til deling 46-5-12 rd. Sønnerne får 10-2-9 rd. hver, døtrene 5-1-4 rd. "Den umyndige Jette Nøragers arv vil blive udbetalt til hendes Værge for at anvende til hendes Fornødenheder eller indbetales i Vandborg-Ferring Fattigkasse, af hvilke Sogn nævnte Myndling underholdes". <u>17. juli 1855</u> (fol. 544b): Kvitteringer på at beløbene til Juulsgaard

¹²⁸ fol. 348b-349a, 400a-401a, 541b-542b haves i fotokopi¹²⁹ Datteren Jette er kommet i tanker om endnu en broder: Ferdinand blev ikke nævnt ved faderens død, og da var Maria død!

		og Jette er udbetalt.
1855	Brandforsikring BrD 31-6og BrD 32-9 ¹³⁰	Forsikring og taksation af "Over Ørum, et Huus", nr. 883-6, før 434, i Ferring sogn, ejes af Peder Kolborg. Nu ændret: Stuehus i Øster og Vester, 17 alen. lang, 8 alen dyb. Grundmur og bindingsværk. Før 50, nu 150 rbd. sølv. Et vester hus sammenbygget med stuehuset, 13 alen langt, 7 alen dyrb. Indrettet til fæstald og lade. Før 10 nu 50 rbd. sølv. I alt vurderet til 200 rbd. sølv, mod 60 før.
1855	Folketælling	Ferring Sogn Nr. 19: et hus med to familier (Kaasgaardhuus): 1.familie. Mette Nielsdatter, 54 år, enke, født her i sognet, indsidder. 2. familie: Henriette Nørager, 37 år, ugift, født i Vandborg, almisselem Christiane Lauridsen, 29 år, ugift, født her i sognet, skrædderske.
1860	Folketælling	Ferring sogn nr.22 Et hus, Lille Borup. En familie bestående Jens Jensen, 30 år, hans kone og 3 små børn. desuden: Jette Nørager, 42 år, ugift, født i Vandborg, udsat af (??)
1888, 30.3.	Kirkebog for Vandborg 1888-1891	Ane Henriette Margrethe Nørager. Døde 30.3.1888, begravet 5.4.1888, "Pige, tilhuse hos Jens Damgaard af Katkjær". Datter af forh. sognepræst Nørager. Alder: 70 år. Anmærkning: Alderdomssvaghed.

¹³⁰ begge haves transkriberet/resumeret